

POLOTE LETA

LOMA SOSI EPATAMO

OSIYODILIYA

---

1 ¹Na Polote, Ya:su Kelisokono wokodawala, iyo, ebenu sosi wagilima: iyaiya opamo daliboliya, ebe wokopi magumulo na idila, mabu Godote na ka:na:mite ebema: laweniya nale ebenu Wade Tabo ka:kiyawaonama:.^a

²Me Wade Tabo ebe Godote dopamo nanitabonomolo ka:pema: ebenu woki awokalimipido degiya, me ebe tanalola, iyo, ebete ebenu Wade Tabono pe tanalo ebenu Wade-talena Bukalo iyalo tetenomolo awokalimiya.^b ³Ebema: me Wade Tabote Godokono Guduno tanalo ma kunu awokalimina, ebete Da:ibidikono walone gudi magumune lumagino apa:mo me opamo apawokaliya, ⁴ega:walo ebete me opolo eba okolinalo Wade-talena Uliyanano olonomamo okolinami, ebene Godote ebenu Guduno nanitabo tanalo kawokalima: ebe a:e magumune igilamo adipatiya. Iyo, me Gudu ebe aimano Kawodawa Ya:su Kelisotela. ⁵Nanitabola, Kelisokono mailote kawonomoma: keda:ma: Godote na nilakapolo laweniya, ma kunu na ebenu alibodawama: eba eda:nalo nale me opono iyaiya epo bilibilinomo ebetamo kemagaelenakoma:, ebene iba:te ebe nanitabokobi midi magumulo ebetamo ka:tudila:oma:.^c ⁶Ebema: la: piyate Loma kawo duliynomololo dilukuliawenama, Godote ebenu woko magumudo la: atumu a:keka:la:miyata la:le Ya:su Kelisokonoma: keda:wenama:.

⁷Ebe mabuma: Loma duliynomolo epo magumulo la: piyate Godokono epoma: keda:wenama: ebete ebenu nilakapo kimalagidilo magumulo la: deka:la:mitiyala, na Polote la: bilibilinomatamo me leta palibomo. Modobola aimano Nabiwi Godoko ega:walo Kawodawa Ya:su

---

^a 1:1 Ali 9:15   ^b 1:2 Lom 16:25-26   ^c 1:5 Ali 26:16-18; Gal 2:7-9

Kelisoko iba:te ibino nilakapo tanalo ega:walo milo tanalo la:tamo nikalaema:ta.^d

Polote Loma Sosi Epatamo Pema: Godotamo Towetowe Tabo Da:kiyawaiya

⁸Naimano dopo tabo ma kunula, Ya:su Kelisote atamo dosiyodiloamiya, ebe towetowe tabo kiyawao gabodo nale la: bilibilinomono tanaloma: kalakala tabo Godotamo adipatenakomo, mabu me opo kawonomolo epate la:imano nanitabokobi midi tanalo nolowiona. ⁹⁻¹⁰Numa:la:, nale Godoko kekalakalaiminama: ebena Guduno Wade Tabo kiyawao woko naimano tepo magumuno elawo kawonomamo osiyodilonamo. Ebema: nanitabola, ebete naimano tanalo ma kunu iyatawana, nale tete bilibilinomo epetapilo la: towetowe tabamo eba wadipalatelelo ebe ebo toweomenakomo, ebena ubi ditanamene ebete gabo natamo nosiyodilomene nale la:tamo ka:pema:, mabu tete geyageyanomolo nale ebe tanalo nemakopelenamo.^e

¹¹Iyo, naimano ubi kawonomo ma kunula, nale la: da:pulametama ebe tetelo Godokono Uliyanate ebena woko kosiyodilonama: kebe iyanomo elawo natamo dikanamiya, nale la: ebe tanaloma ka:powalubilimamota la:le nanitabokobi midi magumulo ka:kodakodaema:. ¹²Ebena ale kapimiya eba ilukulinalo aimano nanitabokobi midi tanalodo idite idi kowalubi, idite idi kowalubi, ebo kowaluba:tiuimalema:, iyo, la:imano nanitabokobi midi tanalote na eba walubinilo, naimano nanitabokobi midi tanalote la: atumu ebo ka:kowalubilima:ta. ¹³O naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, modobola la: me tanalo wadenomamo niyatawala:, nale naimano ubi tanalo iyalo iyatiamo, nale la:tamo pete la:imano Loma duliyo molo kawonomolo Godokono woko eba posiyodilolo nolo da:imi epetapi ka:petapioma:, nale dopamo Yua:pi epetapino iyaiya opolo woko keba kunu kosiyodilonaimo eba kunu. Ebema: nanitabola, tete epetapi bilibilinomolo na nopo alomonakimo la:tamo ka:pema:, wiyasiya iyaiya tanalo epetapiate na odiyobonenakiya.^f

¹⁴Numa:la:, Godote na wiya: wokodawama: a:midiniya nale me opo epo bilibilinomatamo ebena Wade Tabo katama:, ebema: piyate Guliki epagodolo ibino iyaiya mulo woki duwatiya ega:walo piyate uwatea:pima: deda:ona, piyate kawokawo sukulamo da:tolamiya ega:walo piyate iyatawa:pima: deda:ona, nale ibi bilibilinomatamo nanitabola ba:tonakomo. ¹⁵Iyo, me ebe mabula, nagodolo ubi kawonomo bitana nale Loma kawo duliyo molo pete la:imano duliyo molo epatamo atumu Godokono Wade Tabo ka:ka:pikiyawaoma:.

Godokono Wade Tabono Elawo Tanalo

¹⁶Ebema: Godokono Wade Tabo kiyawao mabuma: nagodolo ilipo kitana:, mabu piyate nanitabokobi da:midima:na:, Godote ebena Tabono

^d 1:7 Nabas 6:25-26   ^e 1:9-10 Ali 19:21; Lom 15:23   ^f 1:13 Ali 19:21

elawamo ibino igilo ka:mula:lelaemene, iyo, dopamo Yu epate ibino igilo mula: tanalo uwatete ebene Yua:piate atumu ka:kuwatema:na.^g ¹⁷Nanitabola, Wade Tabote me tanalo awokalimina, Godote epo ibino nanitabokobi midi tanalo kapiyado tuputupupima: midilinako, iyo, epate nanitabokobi midi tanalone wagilimite uwomuamo eba kunu ka:nemaimioma:na; mabu Godokono Bukalo tabo idite ma kunu gena, “Piyate Godokono tuputupupima: deda:ona, iba:te ebe nanitabokobi midi tanalodo nanitabo igilo kelaema:na.”^h

Godokono Ololo Apulo Epo Bilibilinomate Kubakubapima: Deda:ona

¹⁸Ebema: epono iyaiya kuba osiyodilole tanalo ega:walo ibino tepo magumuno kubakuba woki, Godote ebe tanalo bilibilinomo kanagilamelelaema: ebene kawo dowa tanalonomote Unu Duliyomolone napawokala, mabu epono iyaiya kuba tanalate ibi nodiyobolena iba:te Godokono nanitabo tanalo kiyatawaoma. ¹⁹Numa:la; epate ebene tanalo nanitabolo kuima: Godote iyalo tetelo wadewade woki iba:tamo modobolo ikalamiya, ebe mabuma: ebete ebene nanitabo tanalo odiyobopiatamo kuba wiya nanitabonomolo kikalaemene.ⁱ ²⁰Nanitabola, Godote me opo dosiyodiliya, ebe tetene wagilimite me teta:mo pemaiga, epate ebe mabuma: ibino balidinomamo kebe netewa tanalo ulaema: modoboa:noma: deda:onamiya, ebe tanalo ebe ebene uwomua: teteno elawo tanalo ega:walo ebene talenanomolo okoli tanalola. Wiyasiya numa:la; Godote me opo epatamo ebene tanalo gabo idido modobolo awokaliminako, ebe gabo ebe iba:te ebene nanitabo tanalo ibino tepo magumuno balida:mo dumina ebe gabola. Ebema: nanitabola, ebete dosiyodiloliya ebe epate me opo ega:walo opono inamabu bilibilinomo ulamete ebene tanalo ibino tepo magumulo ebo iyatawana, ebe mabuma: gabote nanitabolo kitana: iba:te ibino kuba wiya uwate tanalone kalautioma:^j

²¹Iyo, epate Godokono tanalo eba kunu iyatawaiya, wiyasiya iba:te ebe nani Godoma: gela:no ebe kemoionakia: ega:walo ebetamo kalakala tabo kadipatenakia; ebema: ibino wokite me osiyodiloa: tanalodo daedalenomoma: eba eda:olamelo ibino tepo magumuno kodakoda wokite idokoma: ebo eda:olamiya.^k ²²Ebene ibi a:ka:tuwa: ibi iyatawa kawokawopima: eba gelalo wiyasiya daedalema: gito eda:iya.^l ²³Ebe mabuma: iba:te uwomua: tetelo dokolinamene ebe Kawodawa Godoko amamate tanalo atepate, wiyasiya ida:da:li epetapi amamalatele tanalo ebo wagilimiya, iyo, iba:te ida:da:li epetapi ibino a:elao apeno

^g 1:16 Mak 8:38; 1Kol 1:18-24; Ali 13:46   ^h 1:17 Lom 3:21-22; A:ba 2:4

ⁱ 1:19 Ali 14:15-17; 17:24-28   ^j 1:20 Yauba 12:7-9; Oale 19:1   ^k 1:21 Epe 4:17-18

^l 1:22 Yel 10:14; 1Kol 1:20

ololonomamo, ega:walo goeogoeo epetapino iyaiya lololamo, ega:walo olaola epetapino lololamo, ega:walo kalu epetapino lololamo gito osiyodiloliya.^m

²⁴Me mabuma: Godote ibi gito miyapiya, iba:te ibino tepo magumuno kuba daleyaya eba awokalilamelu, ibi magumulo idite iditamou, idite iditamou, kawokawo ilipo tanalo ibino apa:mo kosiyodilolenakoma.

²⁵Ebema: ebe epono kuba tanalono mabu ma kunula, iba:te Godokono nanitabo tanalone olobila:ote a:da: tanalo kalakalago gito lawiya, ega:walo iba:te me opono iyaiya inamabu amamalatelema: ida:da:lino wokopima: eba eda:olo, wiyasiya ebe inamabu bilibilinomo dosiyodiloliya iba:te ebe nani Kawodawa amamate gito atepiya. Eiyee! Modobola epate nani Godo kapiya uwomua: tetelo namamatenama:na! Me tabo nanitabola, taula.

²⁶Ebema: nanitabola, me opo epate nani Godo amamate datepiya, Godote ibi atumu gito ka:miyapiya iba:te ibino tepo magumulo kebe kubakuba ubi tanalo kemalagidilolenami ebe ilipo tanalo kosiyodilolenakoma. Ebe mabuma: kamiyala:te ibino awiago osiyodilo tanalo atepate wiyasiya kamiyale epetapi gabatamo ilipo tanalo osiyodilolenaka, ²⁷ega:walo atu gabodo dubate ibino kamiyala:go osiyodilo tanalo atepate wiyasiya dubu epetapiatamo ilipo tanalo ebo kosiyodilolenaka, iyo, iba:te dubu gabatamo kubakuba tanalo kosiyodilolema: ibino tepo magumulo elanomoma: eda:ona, ebema: ibino kuba wiyate Godogodone iba:tamo modobolo penako.ⁿ

²⁸Numa:la:, epate ibino tepo magumulo Godokono nanitabo tanalo ubia:noma: deda:iya, ebema: Godote ibi gito miyapiya iba:te ibino wokilo kuba daleyonomoma: eba eda:olo ebenu pukala gito kowakalaminakoma:

²⁹Ebe mabuma: ibino tepo magumulo iyaiya kuba bilibilinomo tabokaonomoma: gito eda:iya. Iyo, ma kunu inamabu kawonomamo uwate ubi tanalo, ega:walo ibino woki kuba daleyakobi midili tanalo, ega:walo epetapino inamabunu tanaloma: iba:tamo dowo tanalo, ega:walo epo anakapulame tanalo, ega:walo gowelao tanalo, ega:walo a:da: elemasigi tanalo, ega:walo epetapino ilukuli tanalo kubailame wokino tanalo, me iyaiya tanalate iba:godolo tabokaonomola. Ebene epetapiate pola:na:no iba:te ibino tanaloma: kubakuba tabo gelanaka, ³⁰iyo, tete idilo iba:te a:da: elemasigi tabamo epetapino tanalo gito kubailamenaka. Ebene iba:te Godotamo eba dowoanalo iyaiya epo epetapi malogolelo ibino kawo amamanomo magumulo ibi a:ka:tuwa: ibi ebo wadipalatenaka, ega:walo iba:te ibino tepo magumulo olioli kuba osiyodilole tanalo epetapi olenaka, ega:walo iba:te ibino nabila menokobila iba:tamo ka:tudila:onakoa. ³¹Iyo, iba:godolo wade woki

^m 1:23 Totomu 4:15-19; Oale 106:20   ⁿ 1:27 Kalima 18:22; 20:13; 1Kol 6:9

kapiyanomo idite kitalamena; ebe mabuma: iba:te kebe tetelo tanalo idi nanitabolo kosiyodiloma: degelanaka wiyasiya walogabo apulo kosiyodilonakoa; ega:walo iba:te walubi tanalo nigologolodawatamo kiyatinakoa: mabu iba:godolo nilakapo puliyanomola. ³²Iba:te Godokono tuputupu tabono iyaiya tanalo iyalo ma kunu iyatawaiya, kebe dawate ebako kuba tanalo dosiyodilolena, ebete a:e wiya modobolo kelaemene. Wiyasiya iba:te ebe tanalo nanitabolo malagidilola:no atu kubakuba tanalo walo eba kosiyodilolelo, kebe olioli epate ebe osiyodilole magumulo iba:go dapaladabutinaka iba:te iba:tamo ebema: kalakalaonaka.

**Godote Tuputupu Gabodo Epo Bilibilinomono
Tanalo Kanagilamelelaemene**

2 ¹Wiyasiya naimano namutudawa, a:ma: nanisiwale! A:ma: ma kunu akomalagidilala; na modobola lumagi idino tanalo anagilamelema: Nanitabola, a:ma: eba kunu dowagela:emene, ebe tetelo kuba wiyate a:ma:tamo ka:pemene mabu a:ma: atu kuba tanalo kosiyodilolenakota.^o

²Nanitabola, kebe epate iyaiya kuba kosiyodilolenake, nale ibino tanaloma: dopamo egemo, ebene nale tabo idi ma kunu na:kegemo, a iyatawala Godote ebakobako kuba osiyodilolepiatamo wiya ikalaema: ibino tanalo tuputupulo kanagilamelelaemene.

³Ebema: namutudawa, a:ma: lumagi idino kubakuba tanalo eba anagilamelemelo a:ma:le atu tanalo da:kosiyodilola:wenaka, a:ma: daedale wokilo ma kunu akomalagidilala; na modobola, Godokono dow tanalote natamo a:ka:pemene. ⁴Numa; a:ma: ebako daedale woki demalagidilaemene, diyala, a:ma:le a:imano tepo magumulo ma kunu da:begemene, “Godote ebene nilakapo magumulo tete geyageyanomolo kuba osiyodilolepiatamo wiya nanitabolo kikalamenakoa; ebema: diyala, ebegodolo elawo da: kitana: natamo kuba wiya kikanaema:.” Eiye! Godokono nilakapo tanalote a:ma: eba kunu kiyatumitana; wiyasiya ebene nilakapo tanalote a:ma: ma kunu iyatuminata, a:ma: me tetenomolo kuba osiyodilole magumune kolobigaema: mabu walone tetelo ebene dow tanalote nanitabonomolo ka:pemaigamene!^p

⁵Wiyasiya a:ma:le kuba osiyodilole tanaloma: a:imano tepo magumu na:kodakodaiminakota, ebema: Godokono Kawo Egelalo ebene kawo dow tanalonomote ebene tuputupu anagiyamida tanalago da:pemaigamene, a:imano kuba wiyate kawonomoma: keda:mene.

⁶Nanitabola, ebe tetelo Godote epo bilibilinomono tanalo eba anagilamelelamelelo iba:tamo modobo wiyanomo ebo kikalamolemene.^q

⁷Iyo, piyate me opolo eba ilukulinalo wadewade tanalo dosiyodilolena,

---

^o 2:1 Ma:t 7:1-2; Yon 8:7   ^p 2:4 Epe 1:7; 2Pit 3:15   ^q 2:6 Oale 62:12; Mulo Tabo 24:12; Ma:t 16:27; 2Kol 5:10

iba:te ebe gabodo ibino nanitabo kalakala ega:walo uwomua: igilo ega:walo amama tanalo Godogodone uwatema: ubi dalomona, ebe epatamo ebete uwomua: teteno igilo nanitabonomolo kikalaemene. ⁸Wiyasiya me opo epo magumulo piyate ibi a:ka:tuwa: ibi kapiya eba malagidilolenalo kuba osiyodilole tanalo waloma:talelo Godokono nanitabo gabo ubia:noma: deda:ona, Godote ebe epono tanalo anagilamelelamete ebene dowa tanalote iba:tamo kawonomamo ka:pemene.^r ⁹Iyo, nanitabola, piyate kuba tanalo dosiyodilolena, Godote ibi bilibilinomatamo iyaiya olalati tanalo eba ikalamelo, iba:te temeteme ebo kiyatawaoma:na:, ebe wiya tanalote Yu epatamo dopamo pemaigate ebene Yua:piatamo atumu ka:ka:pemaigamene. ¹⁰Wiyasiya piyate wadewade tanalo dosiyodilolena, Godote ibi bilibilinomatamo kalakala tanalo ega:walo amama tanalo ega:walo milo tanalo kikalaemene, ebe wiya tanalote Yu epatamo dopamo pemaigate ebene Yua:piatamo atumu walone ka:ka:pemaigamene. ¹¹Ebema: a:ma: nolowia, Godote epo bilibilinomono iyaiya tanalo tuputupu gabo kapiyado kanagilamelelaemene.

**Lumagite Mosesekono Totomu Tabo Olowio
Gabodo Igilo Mula: Tanalo A:kelaemene**

¹²Me tanalo idila. Godote ebene iyaiya Totomu Tabono tanalo Yu epatamo Mosesedo eba ikalamelo ebete Yua:piatamo kikalamiya:, ebema: Yu epate ebe Totomu olowiote eba iyatawaolo iba:te dowakalaima:na:, Godote ebene Totomu Tabono tanalamo ibino tanalo ebo kanagilamelelaemene. Wiyasiya numa:, Yua:piate ebe Totomu Tabo olowioa:no dowakalaima:na:, iba:te atumu kuba wiya ebema: kelaema:na:, iyo, iba:te ibino kuba osiyodilole mabuma: gito ka:elaoma:na:. ¹³Ebema: nanitabola, epate Godokono Totomu Tabo gito dolowioma:na:, ebe tanalo kapiyado Godote ibi tuputupupima: a:ka:midilimene. Ao, iba:te ebene Totomu Tabo bilibilinomamo nanitabonomolo da:tudila:oma:na:, ebe tetelo ebete ibi ebene tuputupupima: keka:la:imene.

¹⁴Ebema: modobola a:ma: Yua:pino tanalo nemalagidila, iba:te Godokono Totomu Tabo dopamo kolowiya:, wiyasiya ibino olowioa: tetelo ibi magumulo piyate tuputupu ubi tanalodo Godokono Totomu tanalamo da:tudila:onaka, iba:te me tanalo awokalimina, ibi modobola ibi a:ka:tuwa: ibino tepo magumuno iyatawa tanalodo wade tanalo ega:walo kuba tanalo kanagilaema:.^s ¹⁵Nanitabola, Godote a:ka:tuwa: Yua:pi bilibilinomono tepo magumunomamo ebene Totomu Tabo iyalo alomolamiya. Iyo, ibino tepo magumuno mulo wokino tanalate ebe tanalo ma kunu awokalimina, kebe tetelo ibi magumulo idite kuba tanalo

^r 2:8 2Tes 1:8   ^s 2:14 Ali 10:35

dosiyodilomene ebene tepo magumuno wokite ebe kubadawama: ebo keka:imene, ega:walo kebe tetelo ebete tuputupu tanalo dosiyodilomene ebene tepo magumuno wokite ebe tuputupudawama: ebo keka:imene. ¹⁶Me mabuma: tete bilibilinomolo na Polote Godokono Wade Tabo kiyawao magumulo me tanalo kiyawaonakomo, Godokono Kawo Egelalo ebete Ya:su Kelisodo epono waminaole tanalo bilibilinomo awokalilamelelamete, Yu epo ega:walo Yua:pi ibi bilibilinomono tanalo kapimiya ebo kanagilamelelaemene.

Yu Epate Godokono Totomu Tabamo Nanitabolo Ka:tudila:ona:

¹⁷Ebema: naimano Yu namutudawa, a:imano tanalo keba kunula:ka?: A:ma: a:ka:tuwa: a:ma: amama magumulo negenata, “Na Yu lumagila. Iyo, Godote ebene Totomu Tabo naimano ewoniatamo iyalo ikalamiya, ebema: na tanalo idi osiyodiloa:no na modobola igilo mula: tanalo kelaema:, mabu Godote a Yu epo ebenoma: keda:onama: iyalo uwateiya.” ¹⁸Nanitabola, a:ma: walo na:kegenata, “Na Godokono iyaiya ubi tanalo iyatawanomola, iyo, na ebene iyaiya Totomu Tabo eba iyatawalo, na a:ka:tuwa: modobola kuba osiyodilo tanalo ega:walo wade osiyodilo tanalo wadenomamo kanagilaema:.” ¹⁹Ega:walo a:ma: na:kegenata, “Na modobola balidi tamiopi gabo iyatulaema:, iyo, na ebe alola, piyate idoko magumulo dilukuliona naimano alote ibi a:pukuilamenako. ²⁰Ega:walo na modobola daedalepi tuputupu gabodo magatalema:, iyo, nale olioli ape epo iyatulamenakomo mabu Mosesekono iyaiya Totomu Tabote nagodolo ba:pola:na. Me mabuma: naimano woki modobola Godokono iyatawa tanalo ega:walo ebene nanitabo tanalo uwatenomo kuwatema:.”^t

²¹Eiye! A:ma: potele epetapi iyatulaema: dowagela:wena wiyasiya a:ma: a:ka:tuwa: a:ma: wadenomamo kiyatuma:wena?: Iyo, a:ma: Godokono Totomu Tabo epo eba iyatulamelo negenata, “La: epetapino inamabu pilolo akouwata:la:,” wiyasiya a:ma: ebe atu pilo tanalo a:kosiyodilonakota!^u ²²Ega:walo a:ma: na:kegenata, “La: dubu idino kamiyale pilolo akolawa:la:,” wiyasiya a:ma: ebe atu kuba a:kosiyodilonakota! Ega:walo a:ma: ida:da:li amamalatele tanalo kawo kubanomoma: da:kiyawawenaka, wiyasiya a:ma: ebe tabo kiyawao tanalone toawete epetapino ida:da:li amamalateleno motamo diya gabodo nopegawete ebe inamabu pilolo ebo nuwatelamenakota! ²³Iyo, Godokono iyaiya Totomu Tabono tanalate a:imano epagodolo da:pola:na, ebe tanaloma: a:ma: potele damamawena a:ma: ebe ebe lumagilata, wiyasiya a:ma: ebene Totomu nanitabolo malagidilolea:no dowakalamiawena ebene mailo opamo ebo owolukonakota. ²⁴Nanitabola, a:imano tanalo kawokalima: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu gena, “La: Yu epono

^t 2:20 2Tim 3:5   ^u 2:21 Mat 23:3-4

kuba osiyodilole tanalone Yua:piate Godokono tanaloma: kubakuba tabo gelana!”^v

²⁵Ebema: Yu dawa, kebe tetelo a:ma: Godokono Totomu Tabo bilibilinomamo nanitabolo da:tuduwatawenamene, ebe tanalodo a:ma:le gudu da:peso tetelo delawa:wiwala, Godote ebe tama itamida pukalano tanalo wadenoma: kegemene. Wiyasiya a:ma: nolowia, a:ma:le ebena iyaiya Totomu Tabono tanalo epetapiamo tuduwata:noma: deda:emene, a:imano tama itamida tanalono wade tanalote a:kitanamene. ²⁶Ega:walo modobola a:ma: Yua:pino tanalo nemalagidila. Ibi magumulo idite tama itamida pukala lawea: tetelo wiyasiya Godokono Totomu Tabo epetapiamo da:tuduwatanamene, a, nanitabola:ka:, Godote ebena tama itamida lawea: tanalo malagidiloa:no ebe tuputupudawama: kegemene!” ²⁷Eiye! Walone Godokono ololo apulo ebako tama itamida pukala lawea: lumagite la: Yu epo kubakubapima: kegemene, mabu Totomu Tabono iyaiya tanalate la:godolo eba pola:nalo, la:le tama itamida pukala apa:mo uwatelo wiyasiya Godokono iyaiya pukala epetapi bilibilinomo gito wakalaminakomata!

²⁸Nanitabola, Godokono umi magumulo potele Yu lumaginomoma: deda:mene, ebete ebena unu tama kapiya iyakobi a:ka:midimene, ao, ebena tepo magumute atumu iyama: na:keda:mene. ²⁹Ebema: piyate kuba osiyodilole magumune maimiote ibino tepo magumulo iya epoma: deda:ona, me epo kapiya ebe Yu eponomola, iyo, me opolo Godokono epo epetapiate nanitabolo ka:pola:na:. Me mabuma: ebete kebe totomu tabo dopamo diyatiya Yu dubate ibino apa:mo ebena pukala kuwatema:, me tetelo ebete ebe totomu iyabaiamo iyatite ubi tanalo idi ma kunu awokalimina, ebena Uliyanano elawamo epono tepo magumamo pukala idi kiyatilaema:. Ebema: nanitabola, piyate ibino tepo magumulo iyama: eba kunu deda:ona, Godote ibi kapiya moiole tabamo bowalogolenakomene, wiyasiya diyala, me opo epate iba:tamo da: a:kekalakalaoma:na:.^x

**Yu Epate Godotamo Nanitabo Tanalo Osiyodilola: no
Wiyasiya Ebete Ibino Nanidawama: Beda:namene**

3 ¹Ebema: naimano tabo olowidawa, diyala, a:ma:le na ma kunu da:banana:emene, “Kebe lumagite a Yu epagodolo awokalate ebena baibai guduno tama itamida pukala delawiya, ebete ebe tanalodo beda: wade tanalo kelawiyale? Da: puliyala:, iyo, Godokono umi magumulo Yu epagodolo wade tanalo idite da: kitana:.”

²Nale wiyasiya negemo, “Ao, eba kunua:! Godote a Yu epo kowalubinama: wadewade tanalo epetapi bilibilinomo atamo ikaeamiya,

^v 2:24 Ais 52:5   ^w 2:26 Gal 5:6   ^x 2:29 Totomu 30:6; Kol 2:11

ebe tanalo magumulo dopo tanalo ebe ebenu Buka apuapuno tabo ikaeame tanalola.”

³Ebene a:ma:le na ma kunu walo da:bakanana:emene, “Numa; a Yu epate Godotamo tudila:oa:no nanitabo tanalo kosiyodilolenakia; ebema: ebete dopamo a uwomua: tetelo kowalubinama: nanitabolo degiya, ebete ebe tabo walo a:kemalagidilomene, a, nanitabola:ka:?”^y

⁴Nale wiyasiya na:kegemo, “Ao, Godokono tanalo eba kunua: Me opo epo bilibilinomate a:da: elemasigipima: eba eda:onalolo, ebe kapiyate nanidawanomoma: beda:namene, ebema: ebete kebe tabo dopamo nanitabolo kegiyale walone ebe tabo akadikamidalemene. Iyo, Godokono nanitabo tanalo awokalima: ebenu Bukalo tabote ma kunu itana, ‘Godo, a:ma: kebe tabo apuapu ka:kiyawawenaka, walone tetelo epate ebe iyaiya tabono nanitabo tanalo kuima:na; ebema: piyate a:ma: a:da:dawama: degelana, a:imano wadewade osiyodilole tanalate ibino daedale wokino tanalo ebo kawokalilaemene.’ ”

⁵Ebema: diyala, lumagi idite me opo epono daedale wokiamo natamo ma kunu da:ba:wiyamene, “Godote aimano kuba osiyodilole mabuma: wiya ikaeama: modoboa; iyo, ebete eba kunu dowagelemene tuputupu tanalo akawokalimene. Numa; ebete aimano kuba osiyodilole tanalodo wade tete ebe lawenako ebenu nilakapo tanalo awokaliminomo kawokalima: Ebema: mabu keleka: ebete kuba wiya atamo walone ikaeama: degena? Ebete eba kunu dosiyodilomene, ebe tanalo ebe tuputupu tanalola; ebenu kuba osiyodilo tanalola.”

⁶Na wiyasiya ma kunu gemo, “Eiye! A:ma:le degeawa; ebe tabo nanitaboa! Godoko ebe tuputupu osiyodilole dawala, ebegodolo kuba osiyodilo tanalo idi puliyanomola. Ebema: ebe kapiya modobonomola me opo epo bilibilinomonono tanalo anagilamelelamete wiya iba:tamo ikalaema:.”

⁷Ebema: diyala, daedale lumagi idite ma kunu da:ba:kegemene, “Godote naimano a:da: elemasigi tanalodo wade tete ebe lawenako ebenu wade osiyodilo tanalo awokaliminomo kawokalima: Iyo, eba kunu ebe a:ka:tuwa: ebe walogonanako, ebema: ebete epono tanalo danagilamelelaemene, ebe tetelo modoboa: ebete na kuba osiyodilodawama: gema! ⁸Ebe mabuma: kuba: a me opo epate aimano ubilo kubakuba tanalo bosiyodilolenama; mabu Godote aimano kuba osiyodilole magumune ebenu wade nilakapo tanalo eba wagaililo atamo kuba wiya a:kikaeamene.”

Ebema: na Polote na:kegemo, “A:ma:le kebako kuba daedale tabonomo degeawa; a:da: elemasigi epo epetapiate ebako tabo eba gelalo kuba

tabo idi ma kunu kegelanaka, nale naimano iyatulame tanalago iba:go kapiyama: eda:te atu tabo kegenamo. Eiye! Ebe a:da: elemasigipiate ibino kuba tabono tanaloma: Godogodone wiya modobolo kuwatema:na:!”

Me Opo Epo Bilibilinomate Kuba Osiyodilolepima: Deda:ona

⁹Ebema: la: Yua:piate naimano Yu epono tanaloma: beda: woki na:kiyata:ema? Godokono umi magumulo Yu epono osiyodilole tanalo wadewadenodopola:ka:, ega:walo Yua:pino osiyodilole tanalo kubakubadopola:ka:? Ao, eba kunua:! Na me leta dopo apulo nanitabo tanalo ma kunu awokalimo, Yu epo ega:walo Yua:pi, ibi bilibilinomono watodawa ebe kapiyala, ebe ibi magumulo ditana ebe kuba osiyodilole tanalono elawo tanalola.^z ¹⁰Ebe tanalo awokalima: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu itana,

“Me opo kawonomolo kuba osiyodiloa:dawa puliyanomola, iyo, tuputupudawa kapiya idi ka:luta:.”^a

¹¹ Ega:walo wade kimalagidilagodawa idi puliyala, iyo, Godokono nanitabo gabo wadidawa kokolina:

¹² Nanitabola, me opo epo bilibilinomate Godogodone olobila:ote, kubakubanomoma: eda:iya, ebema: wadewade tanalo osiyodiloledawa idi ka:luta:, iyo, idi kapiya puliyanomola.

¹³ Ebema: epono tabo gela tanalo ebe a:elaopino bobo keba kunula:ka: eba kunula, potele ebe bobo magumu da:iyamidamene abale kapiya ebo kuimene.

Iyo, ibino menate a:da: tabo gelanaka, ebema: elawo kaluno pako keba kunula:ka:, ibino iyaiya tabono tanalo ebe eba kunula.^b

¹⁴ Nanitabola, iba:te dowaute ibino tabo magumune malato tabo kawokawonomate pemaimionaka,^c

¹⁵ ega:walo iba:te ibino ubi tanalo kawonomamo alomonaka, gawagawalo tolamelo epetapiatamo temeteme eba nikalamelo epetapi gito kananakapulaema:^d

¹⁶ Iyo, iba:te kebe iyaiya opamo da:tolamenaka, ebolo epo eba na:kubailamelo iba:tamo iyaiya mibomibo tanalo ebo nikalamenaka.

¹⁷ Me tanalo nanitabola, ibi nanitabo milo okoli tanalo iyatawa;

^z 3:9 Lom 1:18–2:24; 3:23   ^a 3:10 Oale 14:1-3; 53:1-3   ^b 3:13 Oale 5:9; 140:3

^c 3:14 Oale 10:7   ^d 3:15 Ais 59:7-8

18 ega:walo iba:te ibino kuba osiyodilole mabuma:

Godokono elawo tanaloma: ka:toletoleona:.”^e

19Ebema: a me kawo tanalo iyatawala, kebe epate Godokono Totomu Tabo dopamo dolowiya, ebe tetene wagilimite ebe iyaiya Totomu Tabote ibino watodawama: gito ediya. Me mabuma: Godote ibino tanalo danagilamelelaemene, ebe tetelo iba:te kuba wiya uwatelo ebe odiyoboma: tabo idi gelama: a:ka:modoboma:na: Iyo, Godote eba kunu me opo kawonomolo dilukuliona ebe Yu epo ega:walo Yua:pi ibi bilibilinomatamo ibino kuba wiya modobolo kikalaemene. 20Ebema: nanitabola, Godote ebena Totomu Tabo epatamo dikalamiya, ebe tetelo ebete woki kiyatiya: ebete Totomu ikalame gabodo lumagi idi tuputupudawama: ka:midima: Ao, ebete ebena Totomu Tabo epatamo ikalamiya, ibi bilibilinomate ibino kuba osiyodilole tanalo wadenomamo kiyatawaoma:.^f

**Godote Epono Nanitabokobi Midi Tanalodo Ibi
Ebena Tuputupupima: Da:midilina**

21Ebema: Godote ebena Totomu Tabona tanalamo lumagi idi tuputupudawama: a:ka:midimene, wiyasiya ebete epo ebena tuputupupima: kebe tanalodo ka:midilina, me tetelo ebete ebe tanalo atamo awokalimiya. Numa:la:, dopamo Mosesete ebe tanaloma: nanitabonomolo degiya Godokono Totomu Tabo bukamo ebo akuloliya, iyo, Godokono woki awokalimipi epetapiate atu tanalonomoma: kegelanakiya. 22Ebe tanalo ma kunula, piyate Ya:su Kelisoko nanitabokobi da:midima:na:, Godote ebe tanalodo ibi ebena tuputupupima: ka:midilimene. Iyo, me tetelo Godote Yu epo ega:walo Yua:pi ibi bilibilinomo kapimiya eba kunu ibino nanitabokobi midi tanalodo walubilina,^g 23mabu me opo epo bilibilinomate kubakuba tanalo osiyodilolete ibino ele gabo odidi tanalodo Godokono ololo apune mulunomamo a:tolamiya. 24Wiyasiya iba:te Godotamo wade tanalo idi osiyodiloa: tetelo ebete ebena nilakapo magumulo Ya:su Kelisokono woko tanalodo ibi tuputupupima: ebo ka:la:miya. Iyo, Godote epono kuba osiyodilole tanalono elawo magumune ibi ma kunu wagailiya,^h 25 ibino kuba osiyodilole mabuma: ebete Ya:suko kalimagono nilakapo inamabuma: midite kewa olotolowalo gito a:iya. Ebema: piyate Ya:sukono a:e tanalo nanitabokobi da:midima:na:, Godote ebe gabodo ibino kuba osiyodilole tanalo bilibilinomo egebolelamete ebo ka:dodolomatililaemene, nanitabola, ebete ebe gabo osiyodiliya ebena tuputupu osiyodilo tanalo kawokalima: Iyo, numa:la:, Ya:sute me opamo pea:no dopamo piyate dilukulionamiya, Godote ebena nilakapo

^e 3:18 Oale 36:1   ^f 3:20 Oale 143:2; Lom 7:7; Gal 2:16   ^g 3:22 Gal 2:16   ^h 3:24 Lom 5:1

magumulo ibino kuba osiyodilole mabuma: wiya iba:tamo nanitabolo kikalamenakia:, ²⁶mabu ebe ubila ebenu tuputupu osiyodilo tanalo a tetelo nanitabolo awokaliminomo ma kunu kawokalima:, ebe kapiya tuputupudawama: eba eda:nalo ebete epo bilibilinomo magumulo piyate Ya:suko nanitabokobi da:midima:na: ibi atumu tuputupupima: ka:midilimene.

²⁷Ebema: ale tuputupupima: eda:o tanalo eba malagidilolo amama tanalote agodolo akoitanala:, mabu ale aimano elawamo Godokono Totomu Tabamo tudila:o gabodo o wade osiyodilo tanalo idido walubi tanalo kelawiya:. Nanitabola, ale aimano wade tanalo osiyodiloa: tetelo Ya:sukono osiyodilo tanalo kapiya nanitabokobi da:midiyama:, ebe gabodo ale Godokono tuputupupima: eda:iyama:, ²⁸iyo, a me tanalo kawonomo iyatawala, lumagite nanitabokobi midi tanalodo tuputupudawama: keda:mene wiyasiya Godokono Totomu Tabamo tuduwata tanalodoa:. ²⁹⁻³⁰Ebema: la:imano woki ma kunu kitanale, Godoko ebe Yu epo kapiyano Godola? Ao, Yua:pi ega:walo Yu epo, Godoko ebe ibi bilibilinomono kapiya Godola, ebema: ebete ibi bilibilinomo kapiya gabonomodo tuputupupima: midilinako, ebe gabo ebe Ya:suko nanitabokobi midi tanalola.ⁱ ³¹Ebema: la: ma kunu kemalagidilawitama, ale Godokono Totomu Tabamo tudila:o tanalo iyabaiamo gito kiyatimalema:? Ao, eba kunua:. Ale Totomu Tabamo tudila:o tanalo kawo tanalonomoma: gelanama:, wiyasiya ale nanitabokobi midi tanalo kapiyado elawo kelaemalema:.^j

**Godote Yu Epono Ewono A:ibalayamakono Nanitabokobi
Midi Tanalodo Ebe Tuputupudawama: Da:midiya**

4 ¹Ebema: modobola la: Yua:piate a Yu epono ewono A:ibalayamakono tanalo nemalagidilala:. Ebenu nanitabokobi midi tanaloma: Godote beda: kawo tanalonomo kiyatumiyale? ²Numa:la:, A:ibalayamate kebe wadewade tanalo kosiyodilolenamile, Godote ebe osiyodilole tanalodo ebe tuputupudawama: na:midiyataleka:, ebe a:ka:tuwa: ebe bowalogiyana:. Wiyasiya Godokono umi magumulo A:ibalayamate ebenu wadewade osiyodilole mabuma: ebe a:ka:tuwa: ebe walogonama: modoboa:, ³ebema: ebenu Bukalo tabote ma kunu itana, “Godote A:ibalayamakono nanitabokobi midi tanalo umite ebe tuputupudawama: ebo ka:miya.”^k

⁴Numa:la:, kebe dubute mani woko dosiyodilona, ebete woko watodawagodone wiya delaemene, ebe wiya lawe tanalo ebe watodawano gito ikame tanaloo:. Ao, ebe dubute woko osiyodilo magumulo ebenu elawamo modobo wiya elawe, lumagi idino nilakapo tanalodoa:. ⁵Wiyasiya

ⁱ 3:29-30 Totomu 6:4; Lom 10:12; Gal 3:20   ^j 3:31 Mat 5:17   ^k 4:3 W Mabu 15:6; Gal 3:6

kebe dubute Godoko nanitabokobi da:midina, ebenu tanalo iyanomola mabu ebete ebenu woko osiyodilo elawamo wade wiya laema: kegena: Ao, ebete Godokono woko osiyodilo elawo kapiya nanitabokobi eba midinalo, Godote ebe tuputupudawama: ka:milo wade wiya ebo kikaemene, mabu nanitabola, ebe Kawodawa iyatawanomola piyate ebetamo tudila:oa:pima: deda:ona, ebete ebe epo ibino tudila:oa: tanalo magumune wagailite ibi tuputupupima: ka:midilima:.⁶ Ebema: kebe lumagite wadewade tanalo osiyodilolea: tetelo Godote ebe lawete tuputupudawama: gito deka:imene, ebete Godokono walubi tanaloma: kawo kalakalanomo kelaemene. Da:ibidite ebe tanalo eba malagidilolo Godokono Bukamo tabo ma kunu akuloliya,

⁷“Godote kebe epono kuba osiyodilole tanalo nilakapolo da:dodolomatililaemene, ibino kalakala beda: kawonomola:ka:, mabu Godote ibino kuba gito egebolelame!”

⁸ Iyo, Kawodawate pokono kuba osiyodilole tanalo walo malagidilolemea:noma: degemene, ebenu kalakalate kawonomoma: keda:mene.”

**A:ibalayamate Tama Itamida Pukala Lawea:no Dopamo
Godote Ebe Tuputupudawama: Deka:miya**

⁹La:imano woki keba kunula:ka:? Godokono osiyodilo magumulo demaigana, ebe kalakala tanalo ebe piyateka: baibai gudino tama itamida pukala delawiya ibi kapiyatamo kitanale? O ebe kalakalate tama itamida pukala lawea:piatamo atumu ba:kitanale? Numa:la:, a iyalo egelama: ma kunu, Godote A:ibalayamakono nanitabokobi midi tanalo uimite ebe tuputupudawama: ebo ka:miya.¹⁰⁻¹¹ Ebema: me tuputupudawama: ka:mi tanalote A:ibalayamatamo kebako tetelo kemaigiyale, ebe tama itamida pukala lawea: tetelola:ka:, o ebete pukala delawiya walogabo apunela:ka:? Iyo, ebete pukala lawea: tetelo Godote ebenu nanitabokobi midi tanalodo ebe tuputupudawama: ka:mite, walogabo apune ebenu tuputupudawama: eda: tanalo awokalima:, ebete Godokono tabamo tuduwatate tama itamida pukala ebo lawiya. Ebema: piyate tama itamida pukala lawea: tetelo Godote ibino nanitabokobi midi tanalodo ibi tuputupupima: deka:la:mina, A:ibalayamako ebe Yua:pi bilibilinomono ewono nabiwila.^m
¹²Ega:walo me opolo a piyate tama itamida pukala iyalo delawiyama:, a Yu epo magumulo piyate nanitabokobi midi gabodo dowapata:lamena, ibi atumu A:ibalayamakono walone gudinomola. Ebema: naimano Yu epo namutupiala:, aimano ewono nabiwi A:ibalayamate tama itamida pukala lawea: tetelo nanitabokobi midi magumulo keba kunu kepata:namile, modobola ale uwomua: tetelo eba kunu atumu ba:kowapata:lamenama:.

¹ 4:7-8 Oale 32:1-2   ^m 4:10-11 W Mabu 17:10-11

**Godote Epatamo Wadewade Tanalo Ikalaema: Nanitabolo
Degiya, Iba:te Nanitabokobi Midi Tanalodo Kuwatema:na:**

¹³Ebene iyalo tetenomolo Godote A:ibalayamako ega:walo ebene walone gudi nanitabolo ma kunu analiya, me opo kawonomo ibinoma: beda:namene. Mabu keleka: ebete ma kunu degiya? A:ibalayamate ebene Totomu Tabamo da:tuduwatanami ebe mabuma:la:ka:? Ao, ebete A:ibalayamakono nanitabokobi midi tanalodo ebe tuputupudawama: deka:miya, ebe mabuma: ebe ega:walo ebene walone gudi kowalubilinama: ebe tabo iyatiya.ⁿ ¹⁴Numa:la:, Godote epatamo ikalaema: nanitabolo degiya, iba:te ebene Totomu Tabamo eba tudila:onaldo ebe wadewade tanalo ibi a:ka:tuwa: ibino elawamo duwatema:na:, ebe tetelo iba:te kegelama:na: nanitabokobi midi tanalo kawo tanaloda:, iyo, iba:te daedale woki ma kunu kemalagidiloma:na:, aimano elawo modobola wiyasiya Godote a walubima: dopamo degiya ebe tabono elawote nanitabolo kitana:.^o ¹⁵⁻¹⁶Wiyasiya nanitabola, Godokono Totomu Tabono tanalodo iba:te ebegodone wadewade tanalo a:kuwatema:na:, kapiya tanalonomo kelaema:na:, ebe tanalo ebe ibino kuba osiyodilole wiya lawe tanalola.

Ebe mabuma: Godote ebene Totomu Tabo iyabaiamo eba alomolo gabo idi osiyodiliya epate ebene wadewade tanalo kuwatema:, mabu Totomu Tabo pola:na: tetelo epono tudila:oa: tanaloma: kuba wiya lawe tanalote a:kitanamene. Numa:la:, Godote atamo dosiyodiliya, ebe gabo ebe nanitabokobi midi gabola, iyo, ebe nilakapo gabodo a A:ibalayamakono walone gudi bilibilinomate Godogodone wadewade tanalo buwatanakoma:. Ebema: nanitabola, piyate A:ibalayamako eba waloma:tanalo nanitabokobi midi tanalodo Godokono Totomu Tabamo da:tudila:ona, A:ibalayamako ebe epo bilibilinomono ewono nabiwila.^p ¹⁷Iyo, Godote ebene Bukalo A:ibalayamatamo ma kunu giya, “Nale a:ma: epono taneba bilibilinomono ewonoma: a:midimata,” ebema: A:ibalayamate poko nanitabokobi da:midinami, ebe Kawodawano umi magumulo ebe a nanitabokobi midipino ewono nabiwima: eda:na.

Numa:la:, ebe Kawodawa Godoko kapiyagodolo elawo bitana a:elao epo igilamo kowadipalatelema:, iyo, ebe kapiya modobola ebene ubilo iyaiya tanalo bilibilinomo ebene tabo kapiyanomamo osiyodilolema:, inamabu ida:moa:.^q ¹⁸Ebema: Godote A:ibalayamatamo ikaema: degiya, ebete ebe gudu laema: gabo umia:no wiyasiya Godoko nanitabokobi ebo midiya. Iyo, ebete nanitabo tanalo laema: tete geyageyalo olowiolo dokolinami, ebe gabodo ebe epo taneba bilibilinomono ewonoma: ediya,

ⁿ 4:13 W Mabu 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29   ^o 4:14 Gal 3:18   ^p 4:15-16 Lom 3:20; 5:13; Gal 3:7   ^q 4:17 W Mabu 17:5

mabu Godote ebetamo dopamo nanitabolo egiya, “A:imano walonepiate bilibilinomoma: keda:oma:na:.”^r ¹⁹Ebene A:ibalayamate 100 ulama tetema: eba eda:nalo, ebene ape dumiya ebe tatalila a:e, wiyasiya ebete ebe tanalo ega:walo Selakono gudiana:noma: eda: tanaloma: woki bilibilima: eda:no nanitabokobi midi magumulo kodakodalo utinami.^s ²⁰Iyo, Godote ebetamo ikaema: nanitabolo degiya, ebete ebe tanalo nanitabokobi midi gabone kelegatepanakia:, ebema: ebete nanitabo tanalo lawea:no ebene tepo magumuno woki eba kodakodaiminalo Godoko ebo moinaki. ²¹Ebete ebene tepo magumulo iyatawanomo niyatawanami, Godote kebe tanalo osiyodiloma: nanitabolo degiya ebegodolo elawo bitana ebe tanalo kosiyodiloma:. ²²Iyo, me mabuma: Godote A:ibalayamakono nanitabokobi midi tanalodo ebe tuputupudawama: ebema: ka:miya.^t

²³Wiyasiya kawo tanalo idi ma kunula. A:ibalayamakono tuputupudawama: eda: tanalo Godokono Bukalo ditana, ebe tabote ebe kapiyano tanaloma: kegena:, ²⁴ao, ebe tabote aimano tanaloma: atumu na:kegena, mabu kebe dawate aimano Kawodawa Ya:suko a:e magumune dadipatiya, a piyate ebe nanitabokobi da:midinama: ebete ebe tanalodo a atumu ebene tuputupupima: keka:mina. ²⁵Ebema: kalakala kawonomola, mabu Godote aimano kuba osiyodilole tanaloma: Ya:suko ebe anakapumpiatamo ikalamiya, wiyasiya ebete da:iya Godote ebe a:e magumune walo akadipatiya, ebete ebe gabodo a ebene tuputupupima: keka:a:minama:.”

**Aimano Kuba Osiyodilole Mabuma: Godogodolo
Dopamo Ditanami, Ebete Ebe Dowa Tanalo Kelisokono
Kalima Ka:ka:liya Tanalodo Da:dodomatiya**

5 ¹Nanitabola, aimano nanitabokobi midi tanalodo Godote a ebene tuputupupima: a:midiya, ebema: aimano Kawodawa Ya:su Kelisote a mabuma: dosiyodiliya, ebe woko magumudo ale Godago gelebadi magumulo bilukulionama:. ²Iyo, Kelisote aimano nanitabokobi midi tanalodo a Godoko niyakabamo emagaeiya ale ebene nilakapo magumulo kilukulinama:. Ebema: kalakala beda: kawonomola:ka:, mabu a Godokono wade wiya laema: olowiolo eba makopelenalo, a iyatawala walone ale ebene kawo alonomo magumulo nanitabolo bilukulinama:.

³Ega:walo ale kebe temeteme magumulo kilukulinama: ebe temeteme magumulo atumu a na:kekalakalaonama:, mabu a iyatawala aimano temeteme magumune aimano nanitabokobi midi tanalono kodakodalo lamota:ona tanalote kemaigamene.^v ⁴Ebene aimano kodakodalo lamota:ona tanalone aimano tepo magumulo wadenomamo apepeo

^r 4:18 W Mabu 15:5   ^s 4:19 W Mabu 17:17   ^t 4:22 W Mabu 15:6   ^u 4:25 Ais 53:4-5

^v 5:3 Ya:i 1:2-3; 1Pit 1:5-7

tanalote kemaigamene. Ebene aimano tepo magumuno apepeo tanalone Godokono wade wiya laema: olowiolo makopele tanalote kemaigamene. ⁵Nanitabola, a magumulo kebe lumagite ebako olowiolo makopele magumulo dokolina, ebete walone wade tanalonomo Godogodone lawea:noma: a:keda:mene, mabu Godote wade osiyodilo tanalo iyalo ma kunu awokalimiya, ebete ebenu Uliyana atamo gito ikaeamiya, ebene ebe Uliyanate pete ebenu nilakapo kimalagidilo tanalo aimano tepo magumamo kawonomamo apadipaniya.

⁶Ebema: me tanalo idi numa:la:. A a:ka:tuwa: a walubima: modoboa:noma: eba eda:onalu, Godote ebe tanalo umiamete wade tetenomoma: giya, a piyate ebenu ubi tanalamo tudila:oa:pima: deda:onama: Kelisote a mabuma: ka:ema:. ⁷Nanitabola, me opo epo magumulo lumagi idite lumagi idino igilo ka:mula:ema: da:emene, ebako tanalote kapiyakapiya tetenomolo maimionaka. Iyo, lumagi idite ebenu tamedawano tuputupu okoli tanalonomo eba malagidilolo, diyala, ebete ebenu igilo mula:ema: da:ba:emene. ⁸Wiyasiya Godote ebenu nilakapo atamo dawokalimiya beda: kawonomola:ka:, mabu a tuputupua:piate kuba osiyodilole magumulo eba ilukulionalo Kelisote a bilibilinomo mabuma: a:iya!™

⁹Numa:la:, Godote Kelisokono kalima ka:ka:liya tanalodo a ebenu tuputupupima: nanitabola a:midiya, ebema: a iyatawanomola me tanalo idi atumu nanitabonomoma: keda:mene, Godote ebenu kawo dowa tanalonomo kuba osiyodilolepiatamo dawokalimene, ebe atu tetelo ale Kelisoko magumulo igilo mula: tanalo kelaemalema:!^x ¹⁰Iyo, a iyatawala ale dopamo Godago gowelaopima: eda:onaima:, wiyasiya ebete ebenu Guduno a:e tanalodo gabo dosiyodiloamiya, ebe tetelo ale ebenu wadewade namutupima: nanitabola ebo eda:iyama:. Ebe mabuma: a iyatawanomola me wade tanalo idite nanitabonomolo kemaigamene, ebete ebenu Gudu Kelisokono igilo tanalodo aimano igilo ka:mula:leaemene! ¹¹Ega:walo me tanalo idila, ale Godoko nanitabokobi midi magumulo me wadewade tanalo eba iyatawaonalu, aimano kawo kalakalanomote Ya:su Kelisogodolo atumu ba:kitana, ebe aimano Kawodawala, potele ebenu woko osiyodilo magumulo a Godokono namutupima: da:midiya me ebe dawala.

**A:da:mekono Kuba Osiyodilo Tanalo Ega:walo
Kelisokono Wade Osiyodilo Tanalo**

¹²Ebema: A:da:mete Godokono pukala dadikamidaliya, modobola ale ebe tanalo kemalagidilomalema:. Ebe kapiya dubula, wiyasiya ebenu kuba osiyodilo gabodo a:e wiyate me opo epo bilibilinomatamo gito

™ 5:8 Yon 3:16; 1Yon 4:10   x 5:9 Lom 1:18; 2:5

pemaigiya, iyo, me mabuma: epo bilibilinomate ka:elaoma:na: mabu iba:te atumu Godokono pukala epetapi a:kowakalamiya.^γ 13-14 Nanitabola, Godote Mosesetamo ebenu Totomu Tabo dikameiya, ebe tetene wagilimite Kelisoko teta:mo pemaiga piyate ebe tabamo tudila:oa:noma: deda:iya, Godote ibino kuba osiyodilole mabuma: iba:tamo a:e wiya ikalamenaki, ebete A:da:metamo ebenu tuduwata: mabuma: a:e wiya dopamo keba kunu kikamiyale eba kunu. Ega:walo Godote ibino kuba osiyodilole mabuma: tanalo idi ma kunu kosiyodilonaki, ebete ibino kuba osiyodilole tanalo bilibilinomo ebenu Wiya Ikalame Bukamo akulolelamenaki. Wiyasiya numa:la:, A:da:meko tetene wagilimite Moseseko teta:mo nemaiga, epagodolo Godokono iyaiya Totomu Tabote ka:pola:namia: mabu ebe tete geyageyanomolo ebete iba:tamo kikalamiya:. Ebe mabuma: ebe tetelo dilukulionamiya ebe epate iyatawa:noma: eba eda:onalo Godokono iyaiya pukala dowakalaminakiya, ebete iba:tamo a:e wiya kapiya ikalamenaki wiyasiya ebenu Wiya Ikalame Bukamo ebete ibino iyaiya kuba osiyodilole tanalo kakulolelamenakia:.

Nanitabola, dopo dubu A:da:mekono okoli tanalo atamo ebe ulima: eda:na, walone dapawokaliya ebe Kawodawa Kelisokono tanalo ale kiyatawaoma:.^z 15 Wiyasiya A:da:mete atamo dikaeamiya ega:walo Godote Kelisodo atamo da:kikaeamiya, ebe netewa tanalo iyaiya ba:pola:na. Nanitabola, kapiya dubuno kuba osiyodilo magumudo me opo epo bilibilinomate a:e wiya elawiya, wiyasiya me tanalo idi atumu nanitabonomoma: keda:na, epo bilibilinomate kapiya dubu idi Ya:su Kelisokono nilakapo tanalodo Godokono igilo elawiya, iyo, Godote ebenu nilakapo kawonomo iba:tamo ma kunu awokalimiya! 16 Numa:la:, dopo dubute Godokono pukala dadikamidaliya, Godote ebe kuba osiyodilodawama: ka:mite a:e wiya ebo ikamiya. Wiyasiya me tetelo iya tanalote emaigiya. A A:da:mekono walogabo epate tete epetapi bilibilinomolo Godokono pukala dowakalaminakima:, Godote atamo a:e wiya ikaeamea:no ebenu nilakapolo a kuba osiyodilolea:pima: ka:mite nanitabo igilo atamo gito ikaeamiya. 17 Iyo, nanitabola, kapiya dubute kuba dosiyodiliya ebema: a:e tanalote me opo epono watodawama: ediya, wiyasiya me tanalo idi atumu nanitabonomoma: keda:na, dubu kapiya idi Ya:su Kelisokono wade osiyodilo tanalodo epo epetapiate nanitabo igilo magumulo bilukulionama:na:. Iyo, piyate Godogodone ebenu kawo nilakaponomo me opolo delaema:na:, iba:te ebenu tuputupupima: eba eda:onalo kuba osiyodilo tanalono wato kikopu ebo kelaema:na:. 18 Ebema: kapiya dubuno kuba osiyodilo tanalodo a:e wiyate epo bilibilinomatamo keba kunu ka:piyale, eba kunu kapiya dubu idino wade osiyodilo tanalonomodo nanitabo igilo tanalote iba:tamo piya,

^γ 5:12 W Mabu 3:6; Lom 6:23   ^z 5:13-14 Lom 4:15

iyu, Godote ibi tuputupupima: eba ka:la:minalo ebenu igilo iba:tamo gito ikalamena.^a ¹⁹Ebema: numa:la:, kapiya dubute Godokono tabamo tuduwata: tanalodo epo bilibilinomate Godokono pukala epetapi wakalamipima: atumu a:keda:iya. Wiyasiya kapiya dubu idite Godotamo nanitabonomolo da:tuduwatiya, ebe dubuno wade osiyodilo tanalodo Godote gabo osiyodiliya epo epetapi bilibilinomo uwatete ebenu tuputupupima: ka:midilima.^b

²⁰Ebema: mabu keleka: Godote dopamo ebenu Totomu Tabo epatamo dikalamiya? Nanitabola, ebete me tanalo osiyodiliya mabu ebete ubi iyatiya iba:te ebenu iyaiya pukala eba wakalaminalo ibino modoboa: tanalo ebo kiyatawaoma:. Wiyasiya kalakala kawonomola, kebe tetelo me opo epono kuba osiyodilole tanalate bilibilinomoma: deda:iya, ebe atu tetenomolo Godokono nilakapo tanalote kawonomamo kemaigiya ebe kuba osiyodilole tanalo nanitabonomolo kegebolema:. ²¹Iyo, ebete ebenu ubi ma kunu iyatiya, kuba osiyodilole tanalate dopamo a:e wiya magumudo aimano watodawama: keba kunu kediyele, eba kunu me tetelo Godokono nilakapo tanalote a tuputupupima: midi tanalodo aimano watodawama: eba eda:nalo, ale aimano Kawodawa Ya:su Kelisodo uwomua: igilo nanitabonomolo kelaema:.^c

**Lumagite Kelisoko Magumulo Kokolinama: Ebete
Kuba Osiyodilole Tanaloma: Na:emene**

6 ¹Ebema: diyala, la: magumulo idite tabo ma kunu da:begemene, “Godote aimano kuba osiyodilole tanalo ebenu nilakapolo degeboleamena, ebema: ale iyaiya kuba dosiyodilolenakoma:, kuba:, mabu ebe gabodo ebete ebenu kawo nilakaponomo atamo kawokalimene.”

²Eiye! Mako woki ebe daedale wokinomola! A nanitabokobi midipima: neda:iyataleka: kuba osiyodilole tanalate agodolo ba:elaiyana:, ebema: ale kuba osiyodilole magumulo walo beda:ma: na:kilukulinama:? ³La: me tanalo iyatawanomolata, epetapiate a obamo dowaduba:midaoiya, iba:te ebe tanalo Ya:su Kelisoko magumulo osiyodiliya, ale ebenu a:e tanalo magumamo eba:go kapimiya ka:nopila:oma:.^d ⁴Iyo, aimano obamo waduba:midaoe tanalodo ale eba:go kapimiya a:elaote, ebenu aimano a:elao apa:te bobo magumamo atumu eba:go kapimiya gito nopila:iya. Ebe mabuma: Nabiwi Godote ebenu kawo alonomono elawamo Kelisoko a:e magumune keba kunu kadipatiyale, ebete eba kunu a atumu owadipaateiya ale ebenu oli igilago kilukulinama:.^e

⁵Ebema: nanitabola, ale Kelisokono a:e tanalo magumamo eba:go kapimiya da:nopila:iyama:, ebe mabuma: ale atumu ebenu oli igilo tanaloma eba:go kapimiya ka:kemaimiomalema:.^f ⁶Iyo, a iyatawala, Kelisote

^a 5:18 1Kol 15:22   ^b 5:19 Ais 53:11   ^c 5:21 Lom 6:23   ^d 6:3 Gal 3:27   ^e 6:4 Kol 2:12

kewa olotolowalo daiya, ebe tetelo Godote aimano tagala ilukuli tanalo eba:go kapimiya kewa olotolowamo a:tupuguilameleamiya, ebete ebe gabodo tagala ilukuli tanalono elawo eba anakapumilo ale kuba osiyodilole tanalono wiya: wokopima: walo a:keda:onama:^f 7 Nanitabola, kebe tetelo lumagite ebena tagala okoli tanaloma: da:emene, ebe tetelo ebete kuba osiyodilole tanalono elawo magumune nanitabolo ka:pemaiganeme.

⁸Ebema: ale me tanalo nanitabokobi na:midinama:, ale Kelisago nanitabolo da:elaiyama:, ebe mabuma: ale eba:go ebena igilago atumu bilukulinama:. ⁹Iyo, a iyatawala, Godote Kelisoko a:e magumune dadipatiya, ebema: a:e tanalono elawote ebetamo walo kitana:, ebete uwomua: tetelo walo a:ka:enamene. ¹⁰Nanitabola, ebete kuba osiyodilole tanalono wato kikopu laema: kapiya tetenomolo a:iya, iyo, a:e tanalono elawote ebetamo walo a:ka:pemaiganamene, mabu me tetelo ebete Godokono tanaloma: oli igilago bokolinamene.

¹¹Ebema: modobola la: atumu la:imano kateneno ubi tanalo kosiyodilola:wenama: a:elao epoma: eba eda:onalo, la:le wiyasiya ebe tanalo malagidilole Kelisoko magumulo Godoko mabuma: nilukuliniyala:^g ¹²Nanitabola, la:imano a:elao apene kateneno iyaiya ubi tanalate emaimionaka, wiyasiya ebe kuba ubi tanalate la:imano watodawama: akoeda:la:, la:le ebe kuba osiyodilole tanaloma tudila:okapoma:^h ¹³Iyo, la:imano apeno tanalo bilibilinomo magumulo da:peso tanalonomamo kateneno kuba ubi tanalo ida:mo akotudila:oala: La: wiyasiya la:imano ape kawokawonomo Godotamo ikameonomo nikameonala: ebena tuputupu tanalo kapiya kosiyodilola:wenama:, mabu numa:la:, la:le wade tanalo idi kapiya kosiyodilaema: la: dopamo a:elaopimu eba ilukulinalo, Godote la: ebena igilamo ebo wadipalateliyata.ⁱ ¹⁴Ebema: kuba osiyodilo tanalote la:imano watodawama: walo a:keda:mene, mabu me tetelo la:le Godokono nilakapo magumudo ebena elawamo ilukulinamata, iyo, kalakala kawonomola, la: a:ka:tuwa: la:imano elawamo ebena Totomu Tabamo tudila:oa:noma: dowagela:wenaima, ebe tanalote la: magumulo iyalo olopoligiya.^j

Nanitabokobi Midipiate Godokono Tuputupu Okoli Tanalono Wiya: Wokopima: Neda:oma:na:

¹⁵Ebema: diyala, la: magumulo idite tabo ma kunu da:begegeme, “Modobola ale aimano ubilo iyaiya kuba tanalo gito bosiyodilolenakoma:, mabu ale Godokono nilakapo magumulo bilukulinama:, ebena Totomu Tabamo tudila:o tanalodoa:. Ebe mabuma: ale ebena pukala dowakalaima:, kuba wiya tanalote ebegodone atamo a:ka:pemene.”

^f 6:6 Gal 5:24   ^g 6:11 2Kol 5:15; Gal 2:19   ^h 6:12 W Mabu 4:7   ⁱ 6:13 Lom 12:1

^j 6:14 1Yon 3:6

Eiye! Mako woki ebe daedale wokinomola! ¹⁶La: iyatawalata, kebe tetelo lumagi idite ebene ape ega:walo igilo kawo lumagi iditamo ikameonomo dikameomene, ebe tetene wagilimite ebete ebe watodawa kapiyatamo tuduwatalo ebene wiya: woko bosiyodilonakomene. Ebema: la: eba kunula. Kebe tetelo la:le la:imano igilo kawonomo kuba osiyodilole tanalamo dikameaema, kuba osiyodilole tanalote la:imano watodawama: eba eda:nalo, la:le a:eamo gito ka:nemaimiomamota. Wiyasiya la:le la:imano igilo kawonomo Godotamo tudila:o tanalamo dikameaema, ebete la:imano watodawama: eda:te la: tuputupupima: ka:midilima:ta.^k ¹⁷⁻¹⁸Ebema: modobola ale Godotamo kalakala tabo kadipatiye! Nanitabola, dopamo la:le kuba osiyodilole tanalono wiya: wokopima: eda:onaimata, wiyasiya la: ebe mibomibo ilukuli magumune pemaima:wete Godokono tutupima: eda:iyamata. Iyo, kebe tetelo epetapiate ebene oli okoli tanaloma: la: diyatulametiya, la:le la:imano tepo magumuno woki kawonomamo ebe iyaiya tanalamo tudila:wete tuputupu okoli tanalono wiya: woko ebo wagilimiyamata.

¹⁹Ebema: nale me tanalo idima: la: me opo epono wokino tanalamo analemata, mabu la:le la:imano tepo magumulo elawoa:dopoma: eda:onamata. Dopamo tetelo la:imano ape kawonomo la:le kateneno kuba daleya wokino tanalamo ega:walo kawokawo kuba osiyodilole tanalamo ikameonomo ikameiyamata, iyo, la: kuba osiyodilole tanalono wiya: wokopima: eda:onaimata. Ebema: me tetelo modobola la: eba kunu tuputupu okoli tanalono wiya: wokopima: eba eda:onalalo, la:imano ape kawonomo Godokono wade-talena woko osiyodilo tanalamo nikameonala. ²⁰Numa:la:, kebe tetelo la:le kuba osiyodilole tanalono wiya: wokopima: deda:wenaima, ebe tetelo Godokono tuputupu okoli tanalote la:imano watodawama: keda:namia:. ²¹Ebema: me tetelo la:le kebe tanalo eba osiyodilolelo ilipoma: degelawenama, dopamo la:le ebe kuba tanalo eba osiyodilolelo beda: wade tanalo kelawa:wiya? Eiye! La:le wade tanalo idi kelawa:wiya; mabu kuba osiyodilole tanalona a:e wiya kapiyate maigana! ²²Wiyasiya kalakala kawonomola, Godote la: kuba osiyodilole tanalono mibomibo magumune wagailitate, ebene me tetelo la: tutu okoli magumulo ebene wiya: wokopima: eda:onamata. Ebe mabuma: la:imano oli okoli tanalona wade nolo da:ima:te eba pemaimionalo, Godote la: ebene talena wokopima: ebo keka:la:ima:ta, ebene la:le ebene uwomua: igilo nanitabolo kelaemamota. ²³Nanitabola, kuba osiyodilole tanalono wiya ebe a:ela, wiyasiya kalakala kawonomola, Godote aimano Kawodawa Ya:su Kelisoko magumulo uwomua: igilo nilakapolo atamo gito ikaeamena.^l

Dubu Ega:walo Kamiyale Ibino Kapiyama: Eda: Tanalono Totomu Tabo

7 ¹Naimano nanitabokobi midipi ekakiala; la: me opo epono iyaiya totomu tabo diyatawawenama, ebe mabuma: la: me tanalo iyatawanomolata,

^k 6:16 Yon 8:34; 2Pit 2:19   ^l 6:23 Lom 5:12,15

dubu idite me opolo eba okolinalo ebene opono gabamaniate kebe totomu tabo kalomone ebete ebe tabono elawo magumulo bokolinamene. Ebete wiyasiya da:emene ebe tetelo ebe iyaiya totomu tabono elawote ebegodone kolopoligomene. ²Ebema: modobola la: me uli tabo numa:la: Kamiyale idino awite eba okolinalo, ebete dubu ida:go toma: me opono talena kawonomote itana. Wiyasiya ebene awite da:emene, ebe tetelo ebene kapiyama: eda: tanalono totomute olopoligote, talenate a:kitanamene ebete walo dubu ida:go kapiyama: ka:keda:ma:. ³Iyo, ebe kamiyaleno awite eba okolinalo ebete dubu iditamo da:tomene, gabamanino tabo anagiyamidadawate ebe dubu pilolo lawe kamiyalema: kegemene, wiyasiya kebe tetelo ebene awite da:emene, ebe tetelo ebete dubu idi delaemene ebe tanalo pilo tanaloma: a:keda:mene.

⁴Ebema: naimano ekakiala, me uli tabono magumute la:tamo ma kunu itana. Godote Mosesedo epatamo dikalamiya, dopamo la:le ebe Totomu Tabago kapiyama: eda:onaimata. Wiyasiya la:le nanitabokobi midi tanalodo Totomu Tabono elawo tanaloma: a:elaopima: eda:iyamata, ebe mabuma: la: me tetelo Kelisago kapiyama: eba eda:nalo la: ebene ape magumulo bilukulinamata. Iyo, Godote a:e magumune kebe dawa kadipatiyale, la: ebe Kawodawano oli kamiyalema: eda:onamata, Godokono wadewade da:ima:te la:godolo ka:nolonakoma:^m ⁵Nanitabola, ale dopamo Totomu Tabono elawo magumulo dilukulinaima, ebe tetelo ale aimano kateneno ubi tanalamo gito tudila:onaima: Iyo, iyaiya Totomu Tabote aimano kuba osiyodilole tanalo nanitabolo kodioboliya, wiyasiya ebe Totomu olowio tanalodo aimano kateneno ubi tanalate elawo walo a:kelawiya kubakuba tanalo epetapi kosiyodilolenama: Ebema: eba kunu a:e tanalono kuba da:ima:te agodolo ebo nolonakiya, aimano kuba ubi tanalate aimano ape magumulo woko kawonomamo kosiyodilonama: ⁶Iyo, dopamo ale eba kunu Totomu Tabono tanalodo aimano kuba osiyodilole tanalono wiya: wokopima: eda:onaima: Ale wiyasiya Kelisoko nanitabokobi midi tanalodo Totomu Tabono elawo tanaloma: da:elaiyama:, ebema: ale ibino elawo magumune maimiote ebe elawote atamo walo a:kitanamene, gabamanino totomuno elawote a:e lumagigodone keba kunu kolopoligonakole eba kunu. Ebema: Mosesete Godokono Bukamo dakuloliya, ale tagala ilukuli tetelo ebe Totomu Tabono elawo magumulo eba ilukulinalo, ale aimano elawamo Godotamo kebe woko kosiyodilonaima: ebe woko magumulo a ka:modobonamia: Wiyasiya kalakala kawonomola, me tetelo ale ebene Uliyanano oli okoli tanalodo ebene elawamo modobo woko nanitabolo nosiyodilonama:ⁿ

Godokono Totomu Tabo Ega:walo Lumagino Kuba Osiyodilole Tanalo

⁷Ebema: diyala, la: magumulo idite tabo ma kunu da:begegeme, “Godokono wadewade Totomu Tabote epo kuba osiyodilolepima: midilina!”

---

^m 7:4 Lom 6:2,11   ⁿ 7:6 Lom 8:2; 6:4

Eiye, mako woki ebe daedale wokila! Godokono Totomu Tabote na kuba osiyodilodawama: ka:midiniya:, ao, wiyasiya ebete kebe osiyodilole tanalo kubama: kegenale, ebene Totomu Tabote ebe iyaiya tanalo na iyatunamiya. Ebema: Totomu Tabote na ma kunu dananiya, “A:ma:le lumagi idino inamabu uwatema: ubi akoiyata:la;” na ebo iyatawiyamo Godote ebe tanalo kubama: gena.^o ⁸Ebene ebe kuba osiyodilo tanalote wade tete dumiya, ebete Godokono Totomu Tabono tanalodo na magumulo woko osiyodilo ebo wagilimiya nale iyaiya epono inamabu uwatema: ubi kiyatinakoma:. Ebema: numa:la:, kebe tetelo lumagi idite iyaiya Totomu Tabo nanitabolo iyatawa:no, ebe tetelo kuba osiyodilo tanalono elawote ebegodolo nanitabolo a:kitanamene.

⁹Ebe mabuma: naimano tanalo ma kunula. Dopamo tetelo nale Totomu Tabono iyaiya tanalo iyatawa:noma: eba eda:nalo, na modobolo okolinaimo, wiyasiya ebe Totomu Tabote natamo da:pemaimiya, ebe atu tetenomolo na magumulo kuba osiyodilo wokite kawoma: dediya, ¹⁰na ebo iyatawiyamo nale Godoko kekalakalaima: iyalo a:iyamo, iyo, elawo nagodolo kitana: ebene ubi tanalamo ka:tuduwatama:. Ebema: nanitabola, Godote ebene Totomu Tabo natamo ikanamiya nale nanitabolo kigilonama:, wiyasiya na niyala mabu ebe Totomu Tabodo a:e tanalote natamo gito piya, ¹¹iyo, kuba osiyodilo tanalote Totomu Tabodo wade tete dumiya, na a:da: eba masiginilo nanitabo igilo nagodone pilolo ebo lawiya.^p

¹²Ebema: Godokono Totomu Tabono iyaiya tanalo bilibilinomate talenanomoma: ega:walo tuputupunomoma: ega:walo wadewadenonomoma: deda:ona nale ebe tanalo eba iyatawanalo,^q ¹³nale walo ma kunu a:ka:kiyawaonamo, naimano tepo magumuno a:e tanalote ebe Totomu Tabono tanalone a:pemaigiya. Ao, ebako woki ebe daedale wokila! Nanitabola, kuba osiyodilo tanalote Godokono wadewade Totomu Tabo magumudo a:e wiya natamo gito ikanamiya, ebema: kuba osiyodilo tanalono elawote Totomu Tabono tanalodo na magumulo unamo odolulato diyatawiyamo, ebene abale nibonomote demaigiya nale ebo niyabiyamo.

Kuba Osiyodilo Tanalote Wade Osiyodilo Tanalago Lumagino Tepo Magumulo Da:gowelana

¹⁴A me tanalo iyatawala, Godokono Totomu Tabote ebene iyaiya ubi tanalo atamo nawokalilamena, wiyasiya na niyala, na me opo lumagima: eba eda:nalo a:e tanalote na magumulo elawonomoma: eda:na, ebema: na kuba osiyodilo tanalono wiya: wokodawama: eda:namo. ¹⁵Mabu keleka: nale naimano apa:mo kuba tanalo dosiyodilolenamo?

^o 7:7 Maimi 20:17; Totomu 5:21   ^p 7:11 W Mabu 3:13   ^q 7:12 1Tim 1:8

Eiye! Naimano osiyodilole tanalono mabu na nanitabolo iyatawa:, iyo, naimano tepo magumulo na ubia:nola kuba tanalo idi osiyodiloma:, wiyasiya nale kebe tanalo kuba niboma: degenamo ebako tanalo walo gito kosiyodilolenakomo.^r ¹⁶Ebema: numa:la:, kebe tetelo nale apa:mo kuba tanalo idi eba osiyodilutalo, ebene naimano tepo magumulo ebe tanalo osiyodilo ubia:noma: deda:mo, ebe tanalote nawokalimita nale naimano tepo magumulo Godokono Totomu Tabo wadenoma: gemo. ¹⁷Ebe mabuma: kuba osiyodilo tanalono elawote naimano tepo magumuno wokine nanitabolo kemaigana:, ao, kuba osiyodilo tanalote naimano katene magumulo eba okolinalo, ebene elawote natamo ebana pemaigana. ¹⁸Iyo, na iyatawala, wade osiyodilo tanalo kapiya idite naimano katene magumulo nanitabolo kitana:, ebema: Godote naimano tepo magumamo wade ubi tanalo diyatiya, ebe tanalote eba itanalo nagodolo elawote kitana: ebe tanalo kosiyodiloma:!^r ¹⁹Eiye! Naimano tepo magumulo kebe wade osiyodilo ubi tanalote kitanale nale kosiyodilonakoa:, ega:walo nagodolo kebe kuba osiyodiloa: ubi tanalote kitanale, nale ebe kuba gito osiyodilonakomo. ²⁰Ebema: nale naimano tepo magumuno ubia: tanalo naimano kateneno ubilo gito dosiyodilonakomo, ebe tanalote naimano tanalo ma kunu awokalimina, ebe osiyodilo tanalono elawote naimano tepo magumune kemaigana: Ao, eba kunua:, wiyasiya kuba osiyodilo tanalote naimano kateneno ubilo eba okolinalo, ebene elawote natamo ebana pemaigana.

²¹Me mabuma: na ma kunu iyatawanamo, nale naimano tepo magumulo wade tanalo idi osiyodiloma: ubi diyatinakomo, wiyasiya kuba osiyodilo tanalote naimano kateneno ubi tanalone atumu eba pemaiganalo na ebetamo gito tuduwatanakomo.

²²Nanitabola, naimano tepo magumulo nale Godokono Totomu Tabamo ka:tuduwatama: nanitabolo nekalakalanamo, ²³wiyasiya naimano katene magumulo ditana, ebe tanalote naimano tepo magumuno wade wokiago na:gowelana. Iyo, ebe elawo tanalote na nematuonamonena, nale kuba osiyodilole tanalo magumune alaula:kapoma:.^s

²⁴Eiye, me naimano mibo tanalo beda: kawonomola:ka:!^r Naimano katene magumulo ditana ebe elawo tanalote na a:e tanalamo nanitabonomolo magatanena, ebema: naimano igilo potele na:ka:mula:naemene? ²⁵Modobola a kalakala kawonomo Godotamo kadipatiye, mabu ebe kapiya Igilo Mula:dawama: eba eda:nalo aimano Kawodawa Ya:su Kelisodo aimano igilo ka:mula:leaemene!

Ebema: me tanalo kawo iyatulame tanalola, nale naimano tepo magumuno elawamo Godokono Totomu Tabamo eba tuduwatanalo,

---

^r 7:15 Gal 5:17   ^s 7:23 Gal 5:17; 1Pit 2:11

wiyasiya nale naimano kateneno ubi tanalono elawamo kuba osiyodilole tanalono totomuamo gito tuduwatanakomo.^t

Kelisokono Uliyanano Elawamo Ilukuli Tanalo

8 ¹Ebe mabuma: piyate Ya:su Kelisoko magumulo tuputupupima: deda:ona, idawate ibi kubakubapima: ka:la:ima: modoboa.
²Numa:la:, dopamo tetelo Godote Mosesedo atamo dikaeamiya ebe Totomu Tabono tanalate aimano watodawama: deda:nami, ale ebe pukala eba wakalamilo a:e wiya ebema: iyatawaonakima:, wiyasiya Ya:su Kelisoko magumulo ebenu Uliyanate naimano watodawama: dediya, ebe tetelo ebete na tagala watodawano elawo magumune wagalinite igilo natamo ebo ikanamiya. ³Nanitabola, Mosesekono Totomu Tabono tanalate atamo elawo kikaeamiya: ale ebenu pukalamo ka:tudila:onama:, mabu aimano kateneno ubi tanalate iyaiya kuba tanalo kosiyodilolema: a magumulo elawoelawonomoma: eda:onamiya. Wiyasiya kalakala kawonomola, Godote aimano modoboa: tanalo umite a ma kunu walubiya, ebete ebenu Gudu lumagino apa:mo palibiya me opamo, ebema: a epate aimano kateneno ubilo kebe kuba tanalo kosiyodilolenama:, ebete ebe tanalono a:e wiya aimano tanaloma: a:pelaweamiya. Iyo, ebete me opolo atu kateneno iyaiya ubi tanalo eba piyatawalo, wiyasiya ebe tanalamo tuduwata:no kuba osiyodilole tanalono elawo gito panakapumiya. ⁴Ebema: nanitabola, Godote me gabodo elawo atamo ikaeamiya ale tuputupulo eba ilukulinalo ebenu Totomu Tabo bilibilinomamo ka:tudila:onama:. Iyo, me ebe mabula ale me tetelo aimano kateneno kuba ubi tanalamo tudila:oa:no ebenu Uliyanano elawamo bilukulinama:.^u

⁵Nanitabola, piyate ibino kateneno kuba ubi tanalamo da:tudila:ona ibino kateneno ubi tanalate ibino watodawama: eda:na, wiyasiya piyate Godokono Uliyanano ubi tanalamo da:tudila:ona, ebete ibino watodawama: eba eda:nalo ebenu wade tanalo kosiyodilolema: iba:tamo wadewade woki kawiya alomolamena. ⁶Ega:walo kebe lumagite ebenu kateneno kuba ubi tanalo ebenu watodawama: da:midina, ebetamo a:e wiyate ka:pemene, wiyasiya kebe lumagite Godokono Uliyanano ebenu watodawama: da:midina, ebete nanitabo igilo ega:walo milo kuwatemene. ⁷Ebema: potele ebenu kateneno kuba ubi tanalamo da:tuduwatanako, ebete Godago goweladawama: eda:na, mabu ebe ubia:nola Godokono Totomu Tabamo tuduwatama: ega:walo ebegodolo elawo kitana: ebe tanalo kosiyodiloma:. ⁸Nanitabola, kebe lumagite ebenu kateneno ubi tanalamo da:tuduwatanako, ebete Godoko kalakalakobi midima: modoboa:!

^t 7:25 1Kol 15:57   ^u 8:4 Gal 5:16,25

⁹Ebe mabuma: Godokono Uliyanate la: magumulo nanitabolo dokolina, la: la:imano kateneno ubi tanalamo a:ka:tudila:wenama, wiyasiya ebete la: keba kunu kanaletana la: eba kunu bilukulinamata. Iyo, nanitabola, Kelisokono Uliyanate kebe lumagigodolo okolina:~no, ebe lumagi ebe Kelisokonoa:!^y ¹⁰Numa:la:, la: niyaniyalata mabu la: ega:walo me opo epo epetapi bilibilinomo kuba osiyodilolepima: eba eda:~onalo la:imano apete ebema: nanitabonomolo ka:elaoma:~na. Wiyasiya kalakala kawonomola, Kelisote la: magumulo nanitabolo dokolina, ebene Uliyanate la:tamo nanitabo igilo kikalaema:~ta mabu Godote la: ebene tuputupupima: iyalo a:~midiliyata.^w ¹¹Iyo, kebe dawate Ya:su Kelisoko a:~magumune igilamo dadipatiya, ebene Uliyanate la: magumulo nanitabolo dokolina, ebete atumu la:imano a:~elao ape igilokobi ka:~midilimene mabu ebene Igilo Uliyanate la: magumulo wade woko bosiyodilona. ¹²⁻¹³Ebema: naimano ekakiala:, modobola ale Godokono Uliyanano ubi tanalamo ba:tudila:~onakoma:, aimano kateneno ubi tanalamoa:, mabu numa:~la:, la:~le me tetelo ebene ubi tanalamo tudila:wete kateneno kuba osiyodilole tanalo nanitabolo danakapulama:wenakoma la:~le uwomua: igilo ebo kelaemamota, wiyasiya la: la:imano kateneno ubi tanalamo da:tudila:wenakoma a:~e wiyate la:tamo ka:~pemene.^x

¹⁴Nanitabola, Godokono Uliyanate kebe epo demagatalena, ibi Godokono gudila, ¹⁵ebema: Godote la:tamo dikalame~tiyala ebe Talena Uliyanado la:~le tole tanalo kelawa:wena. Iyo, wiya: wokopiate woko eba osiyodilonalo ibino woko namutudawano dowa tanalamo keba kunu ka:~toletoleone la: eba kunu kowagela:wena:, mabu Uliyanate la: ebene nani gudima: a:~midiliyata, wiya: wokopima: ka:~midilitiya:. Ebe mabuma: ale ebene elawamo aimano Nabiwi Godoko Abama: ka:~milo towetowe tabo ebetamo gelanakoma:,^y ^z ¹⁶iyo, nanitabola, ale towetowe tabo gela tetelo ebene Uliyana ega:walo aimano uliyana, iba:~te woki kapiyama: eda:~ote a ebene gudinomoma: ebo ka:~minaka.^a ¹⁷Ebema: la: me tanalo idi na:kuma:~la:, ale Godokono gudima: nanitabolo deda:~onama:, ebe mabuma: walone aimano Nabiwigodone ebene wadewade tanalo kawonomamo ka:~nuwatemalema:, Kelisote dopamo keba kunu ka:~nuwatiyale eba kunu. Iyo, ale me opolo Kelisokono tanaloma: temeteme tanalo eba:~go duwatenakoma:, ebe mabuma: ale walone tetelo eba:~go ebene kawo alonomo magumulo ka:~nepola:~namalema:.

Godokono Guda:te Ebene Kawo Alonomo Magumulo Bilukulinama:~na:

¹⁸Wiyasiya ale me tetelo kebe temeteme magumulo kilukulinama:, nale negemo ebe tanalo kawoa: mabu Godote walone tetelo kebe kawo

---

^y 8:9 1Kol 3:16; 12:3   ^w 8:10 Gal 2:20   ^x 8:12-13 Gal 6:8; Kol 3:5   ^y 8:15 Gal 4:5-7; Awo 21:7   ^z 8:15-17 2Tim 1:7; Mak 14:36   ^a 8:16 2Kol 1:22

alonomamo a da:pukuiuemene nale ebe wade tanalo kawonomamo malagidilonamo. ¹⁹Numa:la:, Godote me opo wagilimi mabu tetelo dosiyodiloliya, ebe iyaiya inamabu bilibilinomate kapimiya ubi kawonomamo alomona Godokono guda:te ebegodone wade wiya awokala eba uwatelo ebo kuima. ²⁰⁻²¹Nanitabola, ebe inamabu ubia:nola me opolo temetema:go pola:nama:, wiyasiya ibino tanaloma: Godote ebenu ubi iyalo ma kunu iyatiya, iba:te Saitanakono a:e temeteme magumulo tete geyageyanomolo ilukulinate Godokono gudino wade alono pukuilame teta:mo ibino temeteme magumune ka:nemaimioma:. Iyo, kebe tetelo ebenu guda:te ebegodone wade wiya duwatema:na:, me opono inamabu bilibilinomate ebe atu tetenomolo ibino kawokawo mibomibonomo magumune maimiote ibino nanitabo kalakala atumu iba:go kapimiya ka:kuwatema:na:.^b

²²Ebema: a iyatawanomola, me opo wagilimi mabune pete me teta:mo pemaiga, digilona ebe inamabu bilibilinomate kawokawo temetema:go imina, kamiyalete gudu kawo temetema:go keba kunu kalaiminakole eba kunu. ²³Wiyasiya me opono inamabu bilibilinomo kapiyate kimina:, ao, a piyate Godokono Uliyana delawiyama: a atumu aimano tepo magumulo kawokawo temetema:go iminama:, mabu a ubi kawonomamo niyatinama: ale aimano Nabiwigodone olioli apeno uwomua: igilo ka:nuwatema:. Nanitabola, ebete ebenu Uliyana atamo dopamo dupalibiya, ebe osiyodilo tanalodo ebete walone teteno tanalo ma kunu awokalimiya, kebe tetelo ale nani gudima: eda:o tanalote dawokalamene, ebe atu tetelo ale uwomua: igilono wadewade tanalo epetapi nanitabonomolo kuwatemalema:.^c ²⁴⁻²⁵Numa:la:, lumagite kebe wade tanalo laema: olowiolo demakopelena, ebe tanalote ebetamo nanitabolo demaigamene ebete ebe tanalo laema: olowiolo walo a:kokolinamene mabu ebete ebenu ubi tanalo elawi. Wiyasiya a nanitabokobi midipino tanalo eba kunua:. Nanitabola, ale aimano wade igilo Godogodone laema: olowiolo demakopelena:ma:, ebete ebe tanalodo aimano igilo a:mula:leamiya, wiyasiya aimano olowiolo makopele tanalote kolopoligoamena:. Iyo, ale ebe tetelo aimano wade tanalonomo nanitabolo kelawiya:, walone tetelo Godogodone ka:nelaemalema:, ebema: ale tete geyageyanomolo olowiolo eba makopelenalo ubia:noma: a:keda:oma:.

²⁶Ebema: numa:la:, ale ebe wade igilono tanalo bilibilinomo uwatea:noma: deda:onama:, Godokono Uliyanate ebe tanaloma: atumu kemalagidilona, ebema: aimano iyaiya modoboa: tanalo magumulo ebenu walubi tanalo ma kunula. A ubila ale aimano tanaloma: Godotamo towetowe tabo gelama:, wiyasiya a a:ka:tuwa: gabo nanitabonomolo iyatawa:. Ebe mabuma: Uliyanate aimano modoboa: tanaloma: kawo

^b 8:20-21 W Mabu 3:17-19   ^c 8:23 2Kol 5:2-4

tepo temeteme ii tanalago ebe toweomenako, wiyasiya me opo epate ibino iyaiya tabamo degelana ebete ebako tabamo ka:kiyawaonako;, ebete ebenu tabonomamo genako. ²⁷Ebema: kalakala kawonomola, mabu Godote a epono tepo magumuno woki iyatawanomola, ega:walo ebete ebenu Uliyanano woki atumu iyatawala, iyo, kebe tetelo Uliyanate a ebenu epono tanaloma: da:towetowenako, ebe tetelo ebete Godokono ubi tanalago a nanitabolo owadipaeatenako.^d

Godote Nanitabokobi Midipi Ebenu Gudima:

Keda:onama: Keba Kunu Keka:la:miyale

²⁸Ebema: a me tanalo iyatawala, piyate Godoko nilakapolo demalagidilona ega:walo ebete kebe epo keka:la:miyale ebenu ubi tanalo kosiyodilolenama;, ebe epatamo kebe temeteme tanalo bilibilinomate demaimiona Godote ebe tanalo magumulo woko eba osiyodilonalo, ibino tanaloma: ebete ebe temeteme magumune wadewade tanalo bowaulatelenakomene.^e

²⁹Nanitabola, opo wagilimia: tetelo Godote kebe epo ebenoma: keda:onama: iba:tamo pukala dalomolamiya, ebete ebe tanalo eba malagidilolo ebe atu epo a:kuwatiya iba:te ebenu Guduno ololonomo kawokaliminama;, iyo, ebe gabodo ebenu kapiya alailame magumulo Ya:sute dopodawama: eba eda:nalo ebenu ekaki epetapi bilibilinomate eba:go bilukulionama:na:^f

³⁰Ebema: Godote kebe epo ebenu gudima: keda:onama: ibi duwatiya, ebete ibi a:keka:la:miya. Ebene ebete kebe epo keka:la:miyale, ebete ibi ebenu tuputupupima: a:ka:midiliya. Ebene ebete kebe epo ebenu tuputupupima: ka:midiliyale, ebete ibi ebenu kawo alonomo magumamo a:kemagaeliya iba:te ebenu uwomua: pukuilame alo magumulo kilukulionama:.

Godokono Nilakapo Tanalote Ya:su Kelisoko Magumulo Ditana

³¹Ebema: a me wadewade tanalo eba malagidilolelo a beda: tabo na:kegelama:? Modobola a tabo ma kunu kegelamalema;, Godote aimano apulo nanitabolo butina, ebema: ago da:gowelaona iba:te wato kikopu a:kelaema:na:!^g ³²Numa:la:, Godote a mabuma: ebenu Gudunomo ka:wokolomiya;, wiyasiya ebete ebe aimano kuba osiyodilole tanalono a: wiya laema: a bilibilinomatamo gito ikaeamiya. Iyo, ebete ebenu Gudu atamo dikaeamiya, nilakapo beda: kawonomola:ka:!^h Ebema: me tanalo nanitabola, ebete wadewade tanalo bilibilinomo epetapi atu nilakapo tanalodo atamo gito bikaeamenakomene.

³³Ebema: Godote kebe epo ebenu eponomoma: keda:onama: duwatiya, potele na:ka:modobomene ibi kubakubapima: keka:la:ima:? Idawa puliyanomola mabu Godote ibi ebenu tuputupupima: iyalo eka:la:miya,^h

^d 8:27 Oale 139:1   ^e 8:28 Epe 1:11   ^f 8:29 Kol 1:18; Yu Epo 1:6   ^g 8:31 Oale 118:6

^h 8:33 Ais 50:8-9

³⁴ iyo, idawate a kubakubapima: ka:ima: modoboa: mabu Ya:su Kelisote aimano tanaloma: a:iya. Ebene Godote ebe a:e magumune igilamo dadipatiya, ebe tetelo ebete Godokono tumudi apuamo nokoliya, ebema: me tetelo kalakala beda: kawonomola:ka:, ebete aimano iyaiya modoboa: tanalo Godotamo owadipalatenako! ³⁵ Ebema: Kelisokono kawo nilakaponomo magumune a iyabaiamo alomoema: potele na:ka:modobomene? Idawa puliyanomola! Nanitabola, epetapiate Ya:sukono tanaloma: atamo temeteme dikaeamena, ibino osiyodilole tanalo ega:walo iyaiya mibomibo tanalo epetapi ega:walo woki bilibili tanalo epetapi, ebe tanalo bilibilinomate a ebena nilakapo tanalone wagaima: ka:modobona:. Ega:walo atumu bae kape tanalo ega:walo inamabua:no okoli tanalo, olalati tanalo ega:walo a:e tanalo, ebe tanalo bilibilinomate modoboa: a Kelisokono nilakapo magumune wagaima:!

³⁶ Nanitabola, Godokono Buka magumulo tabo idite aimano tanalo ma kunu awokalimina,

“Godo, tete bilibilinomolo epetapiate a:ma: mabuma:
a anakapuaema: wagenena,

iyo, ibi ubila a dabirole sipi-goeogoeomu kanakapuaema:!”ⁱ

³⁷ Wiyasiya aimano Kawodawate a nilakapolo kawonomamo malagidiloena, ebema: ale ebedo me kuba tanalo bilibilinomo magumulo a wato kikopu kelaemalema:!³⁸ Iyo, me tanalo na iyatawanomola, atamo a:e ikaeame tanalo ega:walo igilo ikaeame tanalo, ebe iyaiya tanalate aimano Kawodawano nilakapo magumune a a:kowagaimene. Nanitabola, Unu Duliyomolono nopopi, ega:walo Saitanakono elawo nopopi, ega:walo ebena kubakuba uliyana epetapi, iyo, kebe iyaiya tanalate me tetelo demaimiona ega:walo walone tetelo demaimioma:na:, ³⁹ ega:walo tobolo unulo da:pola:na, ega:walo damela magumulo da:pola:na, ega:walo opolo dowapata:lamena, me uliyana ega:walo inamabu bilibilinomo magumulo idi kapiyate a Godokono nilakapo magumune wagaima: modoboa:, mabu ebe nilakapo tanalo ebete aimano Kawodawa Ya:su Kelisodo atamo nanitabonomolo iyalo ikaeamiya.

Godote Yu Epo Kowalubilinama: Iba:tamo

Kebe Iyaiya Tanalo Dikalamiya

9 ¹ Ebema: na Polote Kelisoko magumulo nani tabo gelo a:da: tabo kegita:, iyo, naimano tepo magumuno mulo wokite Godokono Uliyanano elawamo naimano nanitabo tanalo ma kunu awokalimita,
² naimano kalima epono tanaloma: naimano tepo magumulo kawo temeteme tanalonomote olopoligoa: mibomibo tanalago netabokana.
³ Ebene naimano ubi ma kunu itana, gabote modobolo ditanamene,

ⁱ 8:36 Oale 44:22

diyala, naimano Yu epono nanitabokobi midia: mabuma: na kapiyate Godokono dowa magumamo da:ba:nopegamo, ebema: Godote Kelisoko magumune na itamidanete Ela Opamo eba ba:idilonelo, ebete wiyasiya ibino igilo ebo ka:mula:lelaemene.^j

⁴Ibi Godote dopamo deka:la:mioliya ebe Isalaela epola, ebema: ebete ibi nilakapolo uwatete ebenu gudima: eba midililo ebenu kawo alonomo iba:tamo ebo awokalimiya, ega:walo ebete ibi kowalubilinama: ibino ewoniatamo ebenu wadewade nopo alomonaki, ebenu ebenu Totomu Tabono iyaiya tanalo atumu walo a:kikalamiya. Ebema: iba:godolo Godoko nanitabo amamate iyatawa tanalote bitana, ega:walo ebete ebenu Bukalo ibino igilo ka:mula:lema: kebe iyaiya tanalo nanitabonomolo da:kiyawaonaki, ebe wadewade tabote iba:godolo atumu ba:ka:pola:na.^k
⁵Ebenu A:ibalayamako ega:walo kawokawo ewoni nabi epetapi, Yu epo ebe ebe dubuno walone gudila, ega:walo kalakala kawonomola, Kelisote ibi magumune opo lumagino apa:mo pawokaliya.

Nanitabola, Kelisoko ebe Godotela! Iyo, ebenu elawo tanalote epetapi bilibilinomono elawo tanalo nodoilina, ebema: modobola epate uwomua: tetelo ebe nemoionakoma:na! Taula!

**Godote Yu Epo Kowalubilinama: Nani Tabo
Da:kiyawaiya, Ebete Ebe Tabo Kadikamidaliya:**

⁶La:le naimano iyatulame tanalo wadenomamo nelawa:la, nale Godokono tanaloma: ma kunu kegita, ebe a:da: tabo kiyawaodawama: eda:na. Ao, ebete Yu epo uwomua: tetelo kowalubilinama: nanitabonomolo da:kiyawaiya, ebe tabo ebete kadikamidaliya: wiyasiya ebe tabono nanitabo tanalote a nanitabokobi midipiagodolo emaiyiya. Numa:la, ebenu umi magumulo piyate Yu epono kalimamo dawokalaonaka ibi bilibilinomate ebenu Isalaela eponomoma: keda:ona:
⁷Iyo, katene apulo A:ibalayamakono walone gudima: deda:ona, ibi magumulo epetapiate Godokono nani gudima: keda:ona: Me mabuma: Godote A:ibalayamatamo dopamo ma kunu giya, “A:imano gudi magumulo a:ma:le Aisa:keko kapiyagodone a:imano gudi bilibilinomo kulaema:ta.”^l ⁸Me tabono magumu ma kunula, piyate kateneno ubi gabodo dawokalaoma:na, iba:te Godokono gudinomoma: a:keda:oma:na: Ao, piyate Godokono walubi tabonomodo dawokalaoma:na, ebenu umi magumulo ibi kapiyate ebenu nani gudima: keda:oma:na:^m ⁹Ebe mabuma: Godote A:ibalayamako kowalubima: ebetamo nanitabonomolo ma kunu giya, “Na nani tetenomolo walo da:ka:pemo, ebe tetelo Selate dubu gudu kalaimene.”ⁿ

^j 9:3 Maimi 32:32   ^k 9:4 Maimi 9:4   ^l 9:7 W Mabu 21:12   ^m 9:8 Gal 4:23

ⁿ 9:9 W Mabu 18:14

¹⁰Ebema: modobola la:le me tanalo idi atumu na:kemalagidilala. A Yu epono ewono nabawi idi Aisa:kete Lebekagodolo dubu gudi netewa ulamiya, ebene iba:te ebe kapiya ibino nabiwima: ka:minakiya. ¹¹⁻¹²wiyasiya ebe nedewale guda:te wade tanalo idi ega:walo kuba tanalo idi osiyodiloo:na, iyo, iba:te ibino menokono tepo magumune awokalaoa:na, ebe tetelo Godote ebene ubilo ibi magumulo kapiya gudunomo lawiya, ebete ebe gududo ebene iyaiya ubi tanalo kosiyodilolenama. Ebema: ebete ebe tanalo kawokalima: Lebekatamo negiya, “Ekawi dubuno elawote kawonomoma: eba eda:nalo, naniwino iyaiya gudino tanebapiate ebetamo wiya: wokopima: beda:onama:na.” Ebe tanalone a me tanalo iyatawala, Godote ebene ubi tanalo kapiyado ebene nani gudi uwatenako, ibino osiyodilole tanalodoa:.^o ¹³Iyo, ebe tanalo kawokalima: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu itana, “Na Ya:ikoboko nilakapolo eba malagidilonalo ebe ebo lawiyamo, wiyasiya na ebene naniwi Isoko ubia:noma: ediyamo.”^p

¹⁴Ebe mabuma: ale Godoko tuputupu tanalo osiyodiloo:dawama: ba:kegelama:? Ao, mako woki ebe daedale wokila! ¹⁵Godote ebene tanalo kawokalima: Mosesetamo tabo ma kunu giya,

“Na Godotela,

ebema: kebe tetelo na a:ka:tuwa: ubi diyatimo,

ebe tetelo lumagi iditamo nilakapo kawokalimamo,

ega:walo kebe tetelo naimano ubi ditanamene,

na lumagi idi nilakapolo ebo kowalubimamo.”^q

¹⁶Ebema: kawo tanalo kapiyanomo bitana, ebe tanalo ebe Godokono nilakapo tanalola. Iyo, lumagite a:ka:tuwa: ebene ubi tanalodo ega:walo ebene elawamo woko osiyodilo tanalodo wade tanalo idi Godogodone a:kelaemene, Godokono nilakapo kapiyado kelaemene!”

¹⁷Numa:la:, Godokono Bukalo ebete Kawo Elawodubu Pa:lokono wato kodakoda tanaloma: ebetamo ma kunu giya, “Nale a:ka:tuwa: a:ma: kawo elawodubuno gobebobamo iyatiamata, nale a:ma:godone naimano iyaiya ubi tanalo kosiyodilolema. Iyo, nale a:ma:do naimano elawo me opopiatamo eba awokalimilo, ibi bilibilinomate naimano amama mailo ebo kiyatawaoma:na:.”^s ¹⁸Ebema: me tanalo nanitabonomola, Godote ebene ubilo kapiya lumagitamo nilakapo eba awokalimilo, lumagi idino wato gito kodakodaimiya ebene dowa tanalote ebetamo ka:pemaigama:

Godokono Dowa Tanalo Ega:walo Ebene Nilakapo Tanalo

¹⁹Ebema: diyala, la: magumulo idite natamo tabo ma kunu da:begemene, “Godote a:ka:tuwa: wato kodakoda woki lumagi iditamo

^o 9:11-12 W Mabu 25:23   ^p 9:13 Mal 1:2-3   ^q 9:15 Maimi 33:19   ^r 9:16 Epe 2:8

^s 9:17 Maimi 9:16

dikaemene, ebete ebe lumagino kuba osiyodilo mabuma: wiya keba kunu na:kikaemene? Ebete eba kunu dosiyodilomene, ebe tanalo tuputupu osiyodilo tanalaa, mabu ebe a:ka:tuwa: ebenu ubilo wato kodakoda woki ebe lumagitamo ikame! Eiye, opo lumagigodolo elawo kitana: Godokono ubi tanalo odiyoboma!”

²⁰Na wiyasiya ebako tabo gedawatamo negemo, “Naimano namutudawa, a:ma: poteleka: a:ma: a:ka:tuwa: a:ma: kawoma: midilo Godokono ubi tanalago dapaminea:wita? Numa:, mulodawate ebenu ubilo kalili idi gebetamo dosiyodilomene, ebe tetelo kalilite ebetamo mako daedale woki tabo a:kegemene, ‘Na ubia:nola me lolamo okolitama: Mabu keleka: a:ma:le na ma kunu dosiyodilona:wa:?’^t

²¹Eiye! Kalili osiyodilodawa ebe mulo iyatawadawala. Ebema: ebete ebenu ubilo kapiya gebetone kalili idi wade baeno woko kosiyodiloma: osiyodilote, ega:walo kalili idi sosowano woko kosiyodiloma: da:kosiyodilomene, ebe tanalo ebe ebenu tanalola. Idawate modoboa: ebe kuba wokodawama: gema:”^u

²²Me uli tabote Godokono tanalo awokalimita. Ebete ebenu ubilo me opo epo bilibilinomo gito osiyodiloliya, ibi magumulo epetapiate nanitabokobi midia:pima: eba eda:onaloo ebete iba:godolo ebenu elawo tanalo ega:walo dowa tanalo kawokalilaema: Numa:la:, ebako epate iyalo olosiyodiloliya Godote ibino kuba osiyodilole mabuma: ibi ka:kubailaema:, wiyasiya tete geyageyanomolo ebete ibi kopoliyadigalena: mabu ebenu kawo dowanomo awokalimi tanalote ibido katepana:. ²³Ega:walo Godote a nanitabokobi midipi ako-osiyodiloliya ebete ado ebenu kawo alonomo kawokalima:, iyo, ebete iyalo tetelo ebenu nilakapolo a wadekobi a:midia ale ebenu kawo alonomono wadewade dogodogo tanalo ebegodone ka:nuwatema:. ²⁴Ebema: nanitabola, Godote Yu epo ega:walo Yua:pi bilibilinomo magumulo piyate ebenu gudima: keda:onama: deka:la:mioliya, a ebe ebe epola.

²⁵Numa:la:, Godote Yua:pino tanalo kawokalima: ebenu Bukalo ebenu wokodawa Oseyagodone tabo ma kunu giya,

“Kebe epate naimano epoma: keda:onamia:,
nale ibi naimano eponomoma: keka:la:imamo,
ega:walo nale dopamo kebe gudu nilakapolo kemalagidilonamia:,
nale wiyasiya ebe naimano wade gudunomoma: kegemamo.”

²⁶Ebema: na Godote dopamo kebe opo epo kanaliyamo,

‘La: naimano epoa;’
me tetelo ibino oponomolo epetapiate iba:tamo kegelama:na,
‘Uwomua: tetelo digilonamene,
la:le ebe Kawodawa Godokono gudima: eda:onamata.’ ”^w

^t 9:20 Ais 29:16; 45:9   ^u 9:21 Yel 18:6   ^v 9:25 Ose 2:23   ^w 9:26 Ose 1:10

²⁷Ebene Godote ebenu Bukalo me elawo tabonomo Aisayagodone ma kunu gena,

“Isalaela epono ka:la:miole uwomu
 ebe kewa: kolomono wiyo keba kunula:ka,
 iba:te bilibilinomoma: eba kunu eba eda:onalu,
 wiyasiya ibi magumune nale kapiyakapiyanomo uwatete
 ibino igilo ka:mula:lalaemamo.”^x

²⁸Mabu tete gawagawalo na:pe,
 na Kawodawate me opo epono tanalo eba anagilamelelamele,
 ibi bilibilinomatamo modobo wiyanomo ebo kikalamolemamo.”

²⁹Iyo, me tabo awokalimia:no, Aisayate dopamo Godokono Bukalo tabo idi ma kunu kegiya,

“Elawo Kawodawanomote ebenu nilakapo atamo kela:mo
 awokalimia:notaleka,
 aimano kuba osiyodilole mabuma:
 ebete a opoliyaenomo bopoliyaena;
 iyo, ebete Sodomu duliwomolo ega:walo Gomola duliwomolo epo
 keba kunu kanakapulamiyale,
 ebete a eba kunu ba:kubaiamena:.”^y

Yu Epate Tuputupupima: Eda:o Gabodo Agowa Dukamidaoliya

³⁰Ebema: me iyatulame tanalono kawo magumunomo ma kunula.
 Kebe tetelo Yua:piate Godokono tuputupupima: eda:o gabo wadia:no, ebe
 tetelo wiyasiya Godote ibi uwatete ibino nanitabokobi midi tanalodo ibi
 tuputupupima: ebo midiliya. ³¹Wiyasiya Godote dopamo deka:la:mioliya
 ebe Yu epate Mosesekono Totomu Tabo bilibilinomo magumulo elawo
 ikalame totomu idi kawonomomo nipo wadiya, iba:te ebe totomu
 tabamo tudila:o tanalodo tuputupupima: keda:onama:. ³²Mabu keleka:
 iba:te kumiya:? Mabu iba:te nanitabokobi midi gabodo kowadiya:, iba:te
 wiyasiya kebe tanalo ibino elawamo kosiyodilolenakiye ebe tanalo kawo
 tanalonomoma: eba gelalo, iba:te tuputupupima: eda:oma: Godokono
 nokolalo agowa gito nukamidaoliya.^z ³³Ebe mabuma: Godote ebenu
 Bukalo Kelisokono tanaloma: tabo ma kunu gena,

“Numa:la:, nale Isalaela epono Sayono opamo^a
 epate agowa ukamidaoleno nokola iyatiamo,
 iyo, ebe nokola ebe nale iba:tamo dupalibiyamo
 ebe Wade Wokodawala.

Ebema: ibi epetapiate ebe nokolalo agowa ukamidaolete
 ebo ka:na:gudima:na;

^x 9:27 Ais 10:22-23   ^y 9:29 W Mabu 18:16-19:29; Ais 1:9   ^z 9:32 Ais 8:14   ^a Buka
 ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa, Isalaela epono opono mailo idi ebe Sayonola.

wiyasiya piyate naimano Wokodawa nanitabokobi da:midima:na;
iba:te ilipo walo a:kiyatawaonakoma:na.”^b

Yu Epate Godokono Igilo Mula: Gabo Keba Kunu Kanaetoamidiye

10 ¹Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, naimano Yu epate igilo mula: tanalo kelaema: nale ebe tanalo tepo magumulo kawonomamo eba malagidilolo Godoko ebema: toweomenakomo. ²Na ibino tanaloma: nani tabonomo la:tamo ma kunu kiyawaimo, iba:te ibino tanalo bilibilinomo Godotamo eba osiyodilolenalo ebo malagidilonaka ebete iba:tamo kekalakalamene, wiyasiya ibi iyatawa: iba:te ebenu nanitabo gabo iyalo danaetoamidiya. ³Iyo, Godote epo ebenu tuputupupima: kebe gabodo ka:midilinala, Yu epate ebe gabodo tolaema: ubia:noma: eba eda:olo, ebema: iba:te Godokono ubi tanalamo tudila:oa:no ibi a:ka:tuwa: ibino woki idi gabonomoma: ebo geliya, ⁴ebe gabo ebe Godote ibino ewoniatamo Mosesedo dikalamiya ebe Totomu Tabamo tudila:o gabola. La: wiyasiya numa:la:, Kelisokono woko magumulo ebete ebe tagala gabo odiyobiya, ebema: me tetelo ebenu oli gabo kapiyanomote itana, iyo, piyate ebe nanitabokobi da:midina Godote ibi bilibilinomo ebenu tuputupupima: midilite, iba:te igilo mula: tanalo ebo kelaema:na:

Ya:suko Ka:mi Magumulo Lumagite Igilo Mula: Tanalo Kelaemene

⁵Ebema: Godote lumagi idi ebenu Totomu Tabamo tuduwata tanalodo tuputupudawama: deka:imene, Mosesete ebe tanalo Godokono Bukalo ma kunu awokalimiya, “Potele Godokono Totomu tabo bilibilinomamo da:tuduwatanako idi kapiya adikanalea:no, Godote ebe tuputupudawama: ka:mite nanitabo igilo ebetamo ebo kikaemene.” Wiyasiya numa:la:, a opo duliomolo epo niyaniyala mabu a magumulo ebako lumagite ka:luta:.^c

⁶Wiyasiya Godote kebe lumagi ebenu nanitabokobi midi tanalodo tuputupudawama: deka:imene, ebete ebako dawano tanaloma: ebenu Bukamo iyaiya tabo epetapi akakuloliya. Iyo, ebenu Bukalo dopo tabote ma kunu gena, “Opo lumagi, a:ma: mako tabo tepo magumulo akogeala:, ‘Naimano nanitabo igilo ka:nelaema:, Unu Duliomolamo potele na:ka:nodolomene?’ ” Eiye! Me tabo ebe daedale woki tabola, mabu nanitabokobi mididawa iyatawala Kelisote Unu Duliomolone me opamo iyalo a:piwisigiya!^d ⁷Ega:walo atu Buka tabote walo ma kunu kegena, “Opo lumagi, a:ma: atumu daedale tabo idi ma kumu akogeala:, ‘Naimano nanitabo igilo ka:nelaema:, a:elao epono opamo potele na:ka:niwisigamene?’ ” Nanitabokobi mididawa, a:ma: numa:, Kelisote ebamo iyalo niwisigate a:e magumune atamo walo ebo kemaigiya!

^b 9:33 Ais 28:16; 1Pit 2:6   ^c 10:5 Kalima 18:5   ^d 10:6-9 Totomu 30:12-14

⁸Ebema: Godokono Bukalo tabo idite nanitabokobi mididawano tanaloma: ma kunu itana, “Naimano igilo tabote iyalo pemaigate a:ma: niyakabonomolo bitana, iyo, a:imano tepo magumulo eba itanalo ebo kiyawaonakota.” Nanitabola, epate Ya:suko nanitabokobi ka:midima: ale iba:tamo da:kiyawaonakoma:, me ebe Wade Tabola.

⁹Ebema: Godote Ya:suko a:e magumune dadipatiya, kebe lumagite ebe tanalo ebenu tepo magumulo nanitabokobi eba midinalo, Ya:sute Kawodawama: deda:na ebe tanalo ebenu tabamo dawokalimene, Godote ebe lumagino igilo ka:mula:emene. ¹⁰Nanitabola, ale nanitabokobi da:midinama:, Godote a tuputupupima: ebema: ka:mina, ega:walo ale aimano nanitabokobi midi tanalo tabamo dawokaliminakoma:, Godote ebe gabodo aimano igilo ebo mula:leamenako. ¹¹Ebema: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu itana, “Piyate ebe nanitabokobi da:midima:na, ibi bilibilinomate ilipo walo a:kiyatawaonakoma:na:”^e ¹²Numa:la:, Godote me tabamo epo bilibilinomono tanaloma: gena, mabu ebenu osiyodilo magumulo ebete Yu epo ega:walo Yua:pi atu gabodo uwatete kapiya epoma: ebo midiliya. Iyo, Kawodawa Ya:suko ebe ibi bilibilinomono kapiya Kawodawala, ebema: ibi bilibilinomo magumulo piyate ebenu mailo deka:ima:na:, ebete ibi bilibilinomatamo wadewade dogodogo tanalo kawonomamo kikalaemene.^f ¹³Nanitabola, Godote ebenu Bukalo tabo idi walo ma kunu kegena, “Piyate Kawodawano walubi tanalo laema: ebenu mailo deka:ima:na:, Godote ibi bilibilinomono igilo nanitabonomolo ka:mula:lelaemene.”^g

Yu Epate Godokono Wade Tabo Olowite Ubia:noma: Deda:iya

¹⁴Ebema: modobola la: me tanalo nemalagidilala:. Epate Kawodawa Ya:suko nanitabokobi midia:no, iba:te ebe keba kunu na:keka:ima:na: ebete ibino igilo ka:mula:lelaema:? Ega:walo iba:te ebenu tanalo olowioa:no ebe nanitabokobi keba kunu na:ka:midima:na:? Ega:walo epetapiate ebenu Wade Tabo iba:tamo kiyawaoa:no, iba:te keba kunu na:kolowioma:na:? ¹⁵Ega:walo Godote wokopi ebenu elawago alibolea:no iba:te Wade Tabo keba kunu na:ka:nikiyawaoma:na:? Numa:la:, ebe tanalo awokalima: ebenu Bukalo tabo idite ma kunu itana, “Olalati magumulo dilukuliona, piyate ebako epo kowalubilima: Wade Tabo dadaema:na:, ebe wokopino pelame tanalo beda: wade tanalonomola:ka!”^h

¹⁶Wiyasiya Ya:sukono Wade Tabote Yu epatamo da:pemaigiya, ibi epetapi bilibilinomate ubia:noma: eda:iya. Ebema: tete idilo Godokono woki awokalimidawa Aisayate ebe naniya, “O Kawodawa, a a:imano wokopiate tabo da:kiyawaonakoma: epate wiyasiya kolowionakoa:, ibi magumulo kapiyakapiyanomate nanitabokobi midinaka!”ⁱ ¹⁷Me tanalo

^e 10:11 Ais 28:16   ^f 10:12 Ali 15:9   ^g 10:13 Yow 2:32   ^h 10:15 Ais 52:7   ⁱ 10:16 Ais 53:1

nanitabola, epono nanitabokobi midi tanalote Kelisokono Wade Tabo olowio tanalodo maiganako, ega:walo Kelisokono tabo awokalimi tanalodo iba:te ebo olowionaka. ¹⁸Ebema: nanitabola, Yu epate Kelisokono tabo ibino galonomamo eba kunu olowiya wiyasiya kelawiya:, iyo, Godokono Bukalo tabo idite ibino olowio tanalo ma kunu awokalimina,

“Godote wagilimi mabu tetelo dosiyodiloliya,
ebe inamabuate ebenu tanaloma: tabo eba kiyawaonalo,
ebe tabote me opo kawonomamo gito tiya.

Ebema: mulu oponomolo dilukuliona,
ebe epate ebenu tabono iyaiya tanalo wadenomamo iyalo olowiya.”^j

¹⁹Ebema: na Polote naimano leta tabo olowiopi la: analemata, la: ma kunu kemalagidilawitama, Isalaela opolo dilukuliona Godokono tabote ebe Yu epatamo ka:pemaigiya:? Ao, iba:te nanitabonomolo olowiote wiyasiya kelawiya:, mabu ibino nanitabokobi midia: tanalo pemaiga:no, dopamo Mosesete ebe tanalo Godokono Bukalo ma kunu awokalimiya,

“Godote nege,
‘La: Yu epate kebe epo wadewade epoa:ma: degelawenama,
nale la:imano gobebobo ebe Yua:piatamo dikalaemo,
la: ebema: ka:dowaomamota.

Iyo, dopamo daedale woki magumulo dilukulionamiya,
nale la:imano iyaiya iyatawa tanalo iba:tamo dikalaemo,
ebe mabuma: la: tepo magumulo iba:tamo elanomoma:
keda:omamota.’ ”^k

²⁰Ega:walo tete idilo Aisayate tolea:no Godokono Bukalo Yua:pino tanalo walo nakawokalimiya,

“Godote nege,
‘Na wadinia:piate na unamiya,
iyo, nale pema: piyate na ka:toweonamia,
wiyasiya na iba:tamo nilakapolo a:pemaigiyamo.’ ”^l

²¹Ebete wiyasiya Isalaela epono tanaloma: ma kunu kegiya,

“Nale ibino igilo ka:mula:lelaema,
tete geyageyanomolo naimano koto iba:tamo uwamidalete
dutinaimo,

wiyasiya iba:te naimano tabamo tudila:oa:no
wato kodakodaibinomoma: eda:onamiya.”^m

**Yu Epate Godoko Ubia:noma: Eba Eda:onalo
Ebete Wiyasiya Ibi Ubia:noma: Keda:na:**

11 ¹Ebema: nale la: analemata, la:imano woki ma kunu kitanale,
Godote ebenu Yu epono tanaloma: woki iyakobi midite iba:tamo

^j 10:18 Oale 19:4   ^k 10:19 Totomu 32:21   ^l 10:20 Ais 65:1   ^m 10:21 Ais 65:2

ubia:noma: ebo kedyale? Ao, eba kunua: Nanitabola, ibi epetapi bilibilinomate Kelisoko nanitabokobi ka:midina:, wiyasiya numa:la:, me atu tetelo kapiyakapiya epo epetapiate ebe nanitabolo lawiya. Ma kunu na atumu Yu lumagima: eba keda:nalo wiyasiya nanitabokobi na:midinamo, iyo, A:ibalayamako ebe naimano ewono nabiwila, ega:walo na Isalaela epono Beniyaminakono gu magumune awokaliyamo.ⁿ

²Ebema: nanitabola, Godote me opo wagilimia: tetelo piyate ebenu gudima: keda:onama: ebenu pukala iba:tamo dalomolamiya, me tetelo ebete ebe Isalaela epo ubia:noma: keda:na: La: iyatawalata, Godokono Bukalo tabo idite keba kunu kitanale, iyo, Godote Isalaela epatamo kuba wiya ikalaema: Elayate ebe eba toweomelo tabo ma kunu giya, ³“O Kawodawa, Isalaela epono kuba osiyodilole tanalo kawokawonomola. Iba:te a:ma: watidilono nokolamo osiyodilole patapata kubailamete a:imano woki awokalimipi bilibilinomo ebo anakapulamiya, ebema: ibi magumulo na kapiyate eba igilonalo iba:te atumu na anakapunaema: kowagelena!”^o

⁴Ebene Godote Elayakono tabo eba wiyalo negiya, “Naimano Isalaela epo magumulo a:ma: kapiyate nanitabokobi midi magumulo kokoliawena: Nanitabola, ibi epetapi miliya:ni epo bilibilinomate na iyalo atepanete a:da: elemasigi ida:da:li Ba:iliko ibino godoma: ka:minaka, wiyasiya Ba:iliko amamatea:pi epetapi sebeni taoseni epate ba:pola:na, iba:te na amamanatenenaka. Numa:, ebe nanitabokobi midipino uwomu bilibilia:, wiyasiya nale ibi wadenomamo anikulamenamo.”^p

⁵Ebema: Elayako tetelo dopamo demaigiya, me tetelo ebe atu tanalote kemaigiya, Yu epo epetapi bilibilinomate Godoko ubia:noma: eba eda:onalo, wiyasiya ibi magumulo ebete ebenu nilakapo tanalodo kapiyakapiyanomo uwatiya. ⁶Nanitabola, Godote ibi ibino wadewade osiyodilole tanalodo kuwatiya:, ao, ebete ibi ebenu nilakapo tanalodo gito uwatiya. Numa:la:, me opolo woko namutupiate wade wiya wadewade wokopiatamo eba ikalamenalo wiyasiya kuba wiya kubakubapiatamo ikalamenaka, wiyasiya Godokono tanalo eba kunua:, ebete ebenu wade tanalo a kuba osiyodilolepi bilibilinomatamo gito eba ikaeamenalo ebenu nilakapo tanalonomo ma kunu awokaliminako.^q

⁷Ebema: me tanalono magumu keba kunula:ka:? Nanitabola, Isalaela epate ibi a:ka:tuwa: ibino elawamo Godogodone wade tanalo laema: eba wagenalalo wiyasiya iba:te gabo nipo wadiya. Ebene ibi magumulo Godote kebe epo ebenu gudima: keda:onama: dopamo deka:la:mioliya, ebe kapiyakapiyanomate nanitabo tanalo eba lawelo, wiyasiya Godote Yu epo epetapi bilibilinomono galo gito mopiolelamiya iba:te ebenu tabo

ⁿ 11:1 1Sa:m 12:22; Oale 94:14; Pil 3:5   ^o 11:3 2Ela 19:10,14   ^p 11:4 1Ela 19:18

^q 11:6 Gal 3:18

olowiokapoma: ⁸Iyo, ebenu Bukalo tabo idite ibino tanalo ma kunu awokalimina,

“Godote iba:tamo u lao tanalo ikalamiya,
 ebema: iyalo tetene wagilimite me teta:mo pemaiga,
 iba:te ibino balida:mo Godokono nanitabo tanalo kuminakia;
 ega:walo iba:te ibino galamo ebenu tabo kolowionakia.”^r

⁹Ega:walo tete idilo Da:ibidite Godokono Bukalo Yu epono tanaloma: tabo ma kunu kegiya,

“Iba:te woki bilibilia:no soliyomu bae eba nautalo,
 modobola Godote ibino kuba wiya iba:tamo nikalaemene,
 iyo, iba:te ebenu gubi magumamo eba nigudilo,
 kubanomamo ebo na:nela:wa:oma:na:.”^s

¹⁰Ebenu ibino balidi netamiolaemene,

iba:te ebenu wade tanalo umikapoma;
 ega:walo mibomibo tanalo magumulo eba ilukulionalo,
 modobola iba:te kawokawo temetema:go nowapata:lamenama:na:.”

Godokono Igilo Mula: Tanalote Yua:piatamo Da:piya

¹¹Ebema: nale la: tanalo idima: kanalemata. La:imano woki ma kunu kitanale, Yu epate nanitabokobi midi magumulo agowa da:nukamidaoliya, Godote ebe mabuma: ibi ginima:mo gito kilateliya: iba:te uwomua: tetelo ebegodone mulunomolo ka:pola:nama:? Ao, eba kunua:! Numa:la:, Yu epono ele gabo odidi tanalodo Godokono igilo mula: tanalote Yua:piatamo piya. Ebema: Yu epate ebe mulupino nanitabo kalakala tanalo duima:na:, diyala, iba:te ebe tanaloma: dawatapaote Godotamo da:bolobila:oma:na:, ebenu ibino kalakala atumu ebegodone ka:kelaema:na:.^t ¹²Nanitabola, kebe tetelo Isalaela epate nanitabo gabo datepiya, iyaiya opo epetapino epate gabo ebo umiya Godogodone wadewade tanalo kuwatema:. Iyo, Yu epono nanitabokobi midia: tanaloni iba:te kebe tanalo katutulateliye, Yua:piate ebe atu tanalo gito uwatiya, ebema: ibino kalakala tanalote me tetelo kawonomoma: eda:na. Wiyasiya Yu epate ibino igilo mula: tanalo atumu da:kelaema:na:, aimano kalakala beda: kawonomola:ka: mabu a nanitabokobi midipino walogabo apuno kalakalate me teteno kalakala ka:nodolimene!

¹³Ebema: na Polote me tabo idi la: Yua:piatamo gemo, nanitabola, Godokono alibolepi magumulo ebete na la: mabuma: elaweniya. Ebe woko osiyodilo tanaloma: nagodolo kawo kalakalanomote itana, ¹⁴mabu naimano Yu eponomate la: Yua:pino igilo mula:no nanitabo kalakala dumilametamene, diyala, iba:te ebe tanaloma: dawatapaote Godotamo da:boloba:la:oma:na:, ebenu ibino kalakala tanalo ebegodone atumu

^r 11:8 Totomu 29:4; Ais 29:10   ^s 11:9-10 Oale 69:22-23   ^t 11:11 Ali 13:46

ka:kelaema:na:. Ebema: kalakala kawonomola, nale woko Yua:piatamo eba osiyodilonalo, ebe atu woko magumulo gabote da:bitanamene Yu epono igilo mula: tanalote iba:tamo naimano woko magumudo ka:pema:.¹⁵ Numa:la:, Godote Yu epo iyabaiamo eba alomatepalo, wiyasiya me opo epono Yua:pino wade tetete ebo pemaigiya iba:te Godago wadewade namutupima: walo ka:keda:oma:. Ebema: walone tetelo Godote ebenu Yu epo walo da:kuwatemene, kalakala beda: kawonomola:ka:, mabu piyate me tetelo da:elaona iba:te igilamo kemaimioma:na:!

¹⁶Numa:la:, kebe tetelo lumagite palowa bae apu talenama: midite Godotamo dikaemene, ebe tetelo ebe bae umomonomote Godokonoma: keda:mene. Ega:walo lumagi idite wade da:imi kewa talenama: midite Godotamo dikaemene, ebe kewano ape kawonomote ebenu katomo ega:walo dolodolago Godokono talena inamabuma: keda:mene. ¹⁷Ebema: la: me uli tabo idi nemalagidilala:. Idawate wade olibi da:imi kewa ebenu moto niyakabamo gito amiya. Ebene ebete ebe kewano katomo epetapi otolete, tumulo da:eni ebe olibi da:imi kewa iditamo tote katomo kapiya nitamidate, walo ka:pete tumu kewano katomo dopo kewano apa:mogito pa:mogiya, iba:te atu igilago eba pola:nalo wadewade da:ima:te kapimiya ka:nolonakoma:. Ebema: la: Yua:piate Godoko nanitabokobi da:mida:wenama, la:imano tanalo ebe eba kunula. Godote la: nilakapolo uwatetate Yu epono igilo mabuamo a:pemoga:liyata, la:le iba:go kapimiya ebenu wadewade tanalo kalakalago kuwata:wenakoma:.” ¹⁸Wiyasiya la: nanisiwale! Godote la:tamo gobebobo ikalaema: gelo Yu epo epetapino katomo gito dotoliya, la: a:ka:tuwa: ibino olalati tanaloma: akoamamala:. Eiye! La: katomonomolata, la: kewano nanitabo igilo mabua:! Kewano dolodolote la: katomotamo igilo ikalamenata, wiyasiya la:le dolodolotamo wade tanalo idi kikalama:wena:.

¹⁹Ebema: diyala, la: magumulo idite naimano tabo eba wiyalo ma kunu da:begemene, “Kalakala kawonomola, gobebobo natamo ikaname mabuma: Godote Yu epo epetapino katomo gito otoliya.”

²⁰Ebema: nale ebe lumagitamo kowaimamo, “A:imano tabo nanitabola, wiyasiya a:ma: nanisiwale! A:ma: Godoko tolemelo a:ma: a:ka:tuwa: akoamamata:la:, mabu piyate dopamo nanitabokobi midia:noma: deda:onamiya ebete ibi gito otoliya, ebenu a:ma: a:imano nanitabokobi midi tanalo kapiyado ibino gobebobolo utitata. ²¹Nanitabola, dopamo Godote katomo epetapi ibino nanitabokobi midia: mabuma: ka:wokololamiya:, ebema: a:ma: nanitabokobi midia:noma: deda:emene, ebete a:ma: atumu gito ka:kitamidama:ta!”

²²Ebema: la: Yua:pi nanitabokobi midipiala:, modobola la: Godokono kawo nilakaponomo ega:walo ebenu kawo elawonomo me netewa tanalo

^u 11:17 Epe 2:11-19

nemalagidilolenala. Piyate kuba osiyodilole magumamo da:na:gudiya ebete iba:tamo kawonomamo eba elawonalo, wiyasiya la:tamo ebenu nilakapo awokalimina, iyo, kebe tetelo la:le ebenu nilakapo magumune gudia:no ebe nilakapote la: mabuma: a:kolopoligonamene. Wiyasiya la:le kubakubapino tanalo eba waloma:talo atumu da:ka:niguda:ema, la: nanisiwale! Ebe tetelo Godote la: atumu gito ka:kotolema:ta!^v ²³Ega:walo kebe tetelo Yu epate kuba magumune maimiote Kelisoko nanitabokobi da:midima:na; ebe tetelo Godote ebe katomo walo kuwatete ebenu olibi da:imi kewano igilo mabuamo ka:ka:moga:lemene, mabu ebegodolo elawo bitana ebe nilakapo tanalo kosiyodiloma: ²⁴Ebema: numa:la; Godote la: Yua:pino katomo ebenu olibi da:imi kewamo moga:lema: kodakodapola, mabu la: tumu da:imi kewano katomolata. Wiyasiya ebete ebenu Yu epono katomo walo da:ka:moga:lemene, ebe tanalo ebete osiyodiloma: kodakoda: mabu ebe katomo ebe atu kewane iyalo dotoliya ebe katomola, iyo, ebe kewano mabu ebe ibino igilo mabunomola.

**Walone Tetelo Isalaela Epo Bilibilinomate
Ibino Igilo Mula: Tanalo Kelaema:na:**

²⁵Naimano nanitabokobi midipi ekakiala; Godote walone tetelo kosiyodiloma: dopamo dowaminiya, nale ebe tanalo la:tamo kawokalimamo, la:le la:imano igilo mula: tanalo lawe mabuma: amamaokapoma: Ebe tanalo ma kunula, Isalaela epono wato kodakoda tanalote uwomua: tetelo a:kitanamene, ao, Yua:pi magumulo piyate nanitabokobi da:midima:na: ibi bilibilinomate Godotamo dopamo pelamete, ebenu Yu epate atumu walone ka:ka:pelaema:na: ²⁶⁻²⁷Ebema: nanitabola, ebe tetelo Isalaela epo bilibilinomate ibino igilo mula: tanalo kelaema:na; mabu Godokono Bukalo tabo idite ma kunu gena,

“Na Godote ibino kuba osiyodilole tanalo
iyabaiamo dowatalaemo,
ebe tetelo nale naimano oli nopo iyatite
iba:tamo ma kunu kawokalimamo,
Ya:ikobokono walone gudino Igilo Mula:lelamedawate
Isalaela opolo demaigamene,^w
ebete ibino Godoko ololoa: tanalo
iba:godone uwatelamete
iyabaiamo gito kalomolaemene.”^x

²⁸Ebema: Godote ebenu ubi ma kunu iyatiya, Yu epate ebenu Wade Tabo laema: ubia:noma: eda:ote, ebete iba:go gowelaodawama: eba eda:nalo ibino ubia: tanalodo igilo mula: gigiyu la: Yua:piatamo

---

^v 11:22 Yon 15:2,4   ^w Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa, Isalaela epono opono mailo idi ebe Sayonola.   ^x 11:26-27 Ais 59:20-21; Yel 31:33-34

ka:iyamidalametama:. Wiyasiya numa:la:, ebete ibi nanitabolo kalibulateliya:, ao, ebete ibino ewoni nabi nilakapolo iyalo duwatiya, ebema: ebe tanalo dodomatia:no ebete ebe nanitabokobi midipino tanaloma: ibino walone gudi uwomua: tetelo nilakapolo atumu ba:kemalagidilolenamene. ²⁹Nanitabola, Godote dopamo kebe wadewade tanalo epatamo kikalamiyale, ebete woki iyakobi midite walo a:kuwatemene, ega:walo ebete dopamo kebe epo nilakapolo kuwatiyale, ebete walone tetelo ibi ubia:noma: eda:te gito a:ka:miyapamene.

³⁰Ebema: numa:la:, dopamo tetelo Godote ebene nilakapo Yu epatamo eba awokaliminalo, ebe tetelo la: Yua:piate ebetamo ka:tudila:wenamia:, wiyasiya me tetelo la: Yua:piate ibino tudila:oa: tanalodo nilakapo Godogodone nelawenamata. ³¹Ega:walo Godokono nilakapo la:tamo awokalimi mabuma: Yu epate tete da:pesolo ibino tudila:oa: tanalo magumulo ilukula:tepate, ebene walone tetelo ibi atumu ebegodone nilakapo walo ka:kelaema:na:. ³²Iyo, nanitabola, Godote me opo epo bilibilinomatamo tete ikalamiya iba:te kuba osiyodilole tanalono matuomeo magumulo kilukula:tepama:, mabu ebe ubila ibi bilibilinomate ebe temetema:go eba kunu eba ilukulinalo ebete iba:tamo ebene nilakapo ebo kawokalima:.

Polote Godoko Amamatema: Tabo Dadipatiya

³³Ebema: Godokono nilakapo tanalo ega:walo ebene mulo tanalo ega:walo ebene iyatawa tanalo beda: kawokawonomola:ka:!

Ebene osiyodilole tanalono magumu nanitabolo uwatema:
lumagi idite a:ka:modobomene,
iyo, ebene tuputupu gabono mabu
idawate a:kiyatawamene!^y

³⁴Dopamo wagilimi mabune lumagi idite

Kawodawa Godokono tepo magumuno woki nanitabolo
kelawenakia:,

ega:walo idawate ebe oli tanalo iyatuima: ka:modobonakia:!^z

³⁵Ega:walo nanitabola, Godogodolo modoboa: tanalo kapiya idi
kitana:,

ebema: ebete opo lumagigodone walubi tanalo idi nanitabolo
kelawenakoa:,

ebete ebe lumagitamo walo ebema: ka:wiwala!^a

³⁶Nanitabola, Godote ebene elawamo inamabu bilibilinomo
osiyodiloliya,

ebene ibi bilibilinomate ebe kowalogonama:

ebene igilo magumulo pola:na,

^y 11:33 Ais 55:8-9   ^z 11:34 Ais 40:13; 1Kol 2:16   ^a 11:35 Yauba 41:11

ebema: modobola uwomua: tetelo
 amama tanalote ebegodolo nitanamene!
 Me tabo nanitabonomola, taula!^b

Nanitabokobi Midipiate Ibino Igilo Godotamo Ikameo Tanalo

12 ¹Naimano nanitabokobi midipi ekakiala, Godote ebene nilakapo kawonomo atamo keba kunu kawokalimiyale, nale la: ebe tanalo me leta magumulo wadenomamo iyatulaemata. Ebe mabuma: nale la: toweolaemata, la:le la:imano ilukuli magumulo la:imano igilo ebetamo nanitabonomolo nikameonala, epo epetapiate ebetamo kalimagono inamabu keba kunu kikameonake eba kunu. Iyo, la:le Godoko kekalakalaima:wenama: modobola ebene woko osiyodilo tanaloma: la:imano igilo talenama: na:midilinakiyala, ebene me gabodo la:le ebe wade tuputupu wokiago bamamatenakomata.^c ²Ebema: me opolo dilukuliona ebe nanitabokobi midia:pino osiyodilole tanalodo ibi akoibamilatela:la, la: wiyasiya Godotamo gobebobo nikamenala: ebete la:imano tepo magumuno woki oliolinoma: ka:midilinama:, ebene Godote kebe tanalo wadewadenonomoma: kegenale, la: ebe iyaiya tanalo wadenomamo kiyatawaomamota la:le ebene ubi tanalamo ka:tudila:wenama:

³Ebema: nale Godokono woko kosiyodilonama: ebete kebe iyanomo elawo natamo nilakapolo kikanamiyale, nale ebe tanalamo la: bilibilinomo ma kunu analemata, amama magumulo la: a:ka:tuwa: la: kawokawopima: akomidila:la. Wiyasiya Godote la:imano nanitabokobi midipiate tanalodo la:tamo kebakobako iyaiya elawo dikalamoletiyala, modobola la: ebe tanalo tuputupu wokiago nemalagidilolenala, mabu la: eba kunu nanitabolo kiyatawaomamota la:le ebetamo kebe iyaiya woko modobolo kosiyodilawenama.^d ⁴Ebema: modobola a bilibilinomate lumagino apeno tanalo eba malagidilolo uli tabo idi ma kunu kuimalema, lumagino ape ebe kapiyala wiyasiya ebene iyaiya woko osiyodilole tanalo ba:pola:mena.^e ⁵Eba kunu a nanitabokobi midipiate Kelisoko magumulo kapiya apema: eba eda:nalo aimano iyaiya woko kapimiya bosiyodilolenama: Ega:walo me tanalo idila, lumagino apeno moga:lamole tanalate ibino iyaiya bailo modobolo da:pola:nama:na: ibino woko osiyodolo tanalate wadenomamo ka:pola:nama:na, wiyasiya apeno iyaiya apu magumulo idi kapiyate ape kawone ditamidamene ebe a:ka:tuwa: woko osiyodiloma: a:ka:modobomene.

⁶Nanitabola, Godote nilakapolo a bilibilinomatamo iyaiya elawo ikaeamoia ale ebene woko kapimiya kosiyodilonama:

^b 11:36 1Kol 8:6   ^c 12:1 Lom 6:11,13; 1Pit 2:5   ^d 12:3 1Kol 12:11; Epe 4:7

^e 12:4-5 1Kol 12:12,27

Ebema: nanitabokobi mididawa, Godote a:ma:tamo iyanomo elawo dikametiayala ebena woki nanitabonomolo kawokalima:wenama;, modobola a:ma:godolo ditana ebe nanitabokobi midi tanalago a:ma:le ebena woki nawokaliminakiye.^f 7Ega:walo ebete a:ma:tamo iyanomo elawo dikametiayala epono osiyodilole magumulo ibi kowalubila:wenama;, modobola a:ma:le ibi nowalubilinakiye. Ega:walo ebete a:ma:tamo iyanomo elawo dikametiayala ebena Buka apuapuno tabo kiyatulama:wenama;, modobola a:ma:le epo niyatulamenakiye. 8Ega:walo ebete a:ma:tamo iyanomo elawo dikametiayala epono tepo magumuno temeteme magumulo ibi gelebadikobi ka:midiola:wenama;, modobola a:ma:le ibi gelebadikobi na:midiolenakiye. Ega:walo ebete a:ma:tamo iyanomo elawo dikametiayala nigologolopiatamo mani ega:walo inamabu kikalamola:wenama;, modobola a:ma: iba:tamo kawonomamo nikalamolenakiye. Ega:walo ebete a:ma:tamo iyanomo elawo dikametiayala epono watodawama: keda:wenama;, modobola a:ma: wade wokinomodo ibi nemagatalenakiye. Ega:walo ebete a:ma:tamo iyanomo elawo dikametiayala ebena nilakapo epetapiatamo kawokalima:wenama;, modobola a:ma: ebe nilakapo iba:tamo kalakalago nawokaliminakiye.

Epo Nilakapolo Malagidilole Tanalo

9Ebema: modobola la: nanitabokobi midipiate lumagi kapiya idi masigia:no epo epetapi bilibilinomatamo nilakapo nawokaliminakiyala;, ega:walo kuba osiyodilole tanaloma: kawonomamo ubia:noma: eba eda:onalo wade osiyodilo tanalo kodakodalo natila:niyala:. 10Nanitabola, la: Kelisoko magumulo kapiya alailaema: eda:onamata, ebema: la: magumulo epetapiate epetapi nilakapolo eba malagidilolenalo, la: a:ka:tuwa: la: opamo alomolo la:imano woki magumulo epetapi unamo nowadipalatenakiyala:.^g 11Ega:walo la: damolama: eda:oa:no Kawodawa Ya:sukono woko la:imano tepo magumuno elawo kawonomago nosiyodilonala:. 12Iyo, ebena pe tanaloma: olowiolo eba ilukulinalo nekalakalaonala;, ega:walo temeteme tanalate la:tamo demaimioma:na:, la:imano nanitabokobi midi magumulo kodakodalo eba lamota:onalo la: Godago tabo gela akatepanala:.^h 13Ebena ebena epo magumulo piyate modoboa:noma: deda:ona, modobola la:le ibi nowalubilinakiyala;, ega:walo kapela epo atumu eba walubililo bae ega:walo lao bai iba:tamo nikalamolenakiyala:.ⁱ

14Ega:walo piyate Kelisoko mabuma: la:tamo temeteme dikalامتانا, modobola la: Godoko na:toweomenakiyala: ebete ibi wadenomamo kowalubilinama;, wiyasiya la:le ebe akoanala: ebete ibi gito

^f 12:6-8 1Kol 12:4-11; 1Pit 4:10-11   ^g 12:10 1Pit 1:22   ^h 12:12 1Tes 5:16-18

ⁱ 12:13 Yu Epo 13:2

ka:kubailaema:^j ¹⁵Ebene piyate kalakala magumulo dilukulina modobola la: iba:go kapimiya nekalakalaonala:, ega:walo piyate temeteme magumulo dilukuliona modobola la: iba:go kapimiya nimala:. ¹⁶Ma kunu la: bilibilinomate kapimiya milolo eba ilukulinalo la: a:ka:tuwa: la: akowalogolenakala:, iyo, la: wato kawokawoma: eda:oa:no kawokawo mailoa: epago namutupima: neda:iyala:.^k

¹⁷Ebema: lumagi idite a:ma:tamo kuba dosiyodilomene ebena kuba: akowiyala:, wiyasiya epo bilibilinomate wadenoma: degelanaka ebako wade tanalo kapiyate ebetamo nosiyodiliye.^l ¹⁸Ega:walo kebe tetelo epate a:ma: odiyoboa:no iba:go milolo kilukula:wenama:, modobola a:ma: ibi bilibilinomago kapimiya eba kunu nilukuliniyala:.

¹⁹Ebema: naimano wadewade namutupiala:, la:go gowelaopima: deda:ona iba:tamo kuba wiya akoikalama:la:. La: wiyasiya Godokono dowo tanalo awokalimi tete nemakopela:la:, mabu ebena Bukalo tabo idite ma kunu itana,

“Na Kawodawate gemo,

na kapiyate kuba wiya ikalamedawala,

ebema: epono kuba osiyodilole mabuma:

nale naimano nani tetenomolo iba:tamo wiya kikalaemamo.”^m

²⁰Ega:walo Godokono Bukalo tabo idite ma kunu kegena,

“A:ma:go da:gowelaona ebe lumagi bae kapete duimene,

modobola a:ma: ebetamo bae nikamiye,

ega:walo ebe obo kapete duimene,

a:ma: ebe obama na:kowalubiye.

Nanitabola, me osiyodilo gabodo

ebete ebena kuba osiyodilole tanaloma: ilipo kelaemene.”ⁿ

²¹Ebema: naimano namutudawa, a:ma: nanisiwale! Kuba osiyodilo tanalote lumagi idigodone a:ma:tamo da:pemaigamene, ebe kuba osiyodilo tanaloma akotuduwatata:. Modobola a:ma: wiyasiya wadewade tanalo kapiya eba osiyodilolelo kuba tanalono wato kikopu ebo nelawiye.

Gabamaniatamo Tudila:o Tanalo

13 ¹La: nanitabokobi midipi bilibilinomate gabamaniatamo na:tudila:onala:, mabu gabamani wokopi bilibilinomo ebe Godote alomiya ibino gobebobamo.^o ²Ebema: kebe lumagite ebena kuba osiyodilo tanalodo gabamani wokodawa idino tanalo dodiyobomene, ebete gabamani ibino woko osiyodilo baiamo potele kalomiyale ebe Kawodawa Godoko atumu kodiobomene, ebene ebete ebena kuba osiyodilo

^j 12:14 Mat 5:44; 1Kol 4:12   ^k 12:16 Mulo Tabo 3:7   ^l 12:17 1Tes 5:15

^m 12:19 Totomu 32:35; Mat 5:39   ⁿ 12:20 Mulo Tabo 25:21-22; Mat 5:44   ^o 13:1 Tai 3:1; Mulo Tabo 8:15

tanalodo ebe a:ka:tuwa: ebetamo kuba wiya nanitabonomolo kadaemene. ³Nanitabola, kuba osiyodilolepiate gabamaniatamo na:toletoleona, wiyasiya wadewade tanalo dosiyodilolena iba:te ka:toletoleona. Ebema: namutudawa, a:ma: ubila:ka: tolea:no kokoliawenama?: Modobola a:ma: wadewade tanalo kapiya nosiyodilolenakiye, ebene gabamaniate a:ma:tamo eba kalakalaolo a:ma: ebo kemoioma:ta, iyo, ebe mabuma: a:ma:godolo tole tanalote a:kitanamene.^p ⁴Nanitabola, gabamani wokodawa ebe Godokono wokodawala, ebete a:ma: mabuma: wade woko osiyodilona. Wiyasiya kebe tetelo a:ma:le kuba tanalo idi dosiyodilaemene, a:ma: ebe tanaloma: na:toletoliye mabu gabamaniate a:ma:tamo kuba wiya nanitabolo kikaema:ta, iyo, ebe dawate Godokono wokodawama: eba eda:nalo ebegodolo elawo bitana kuba osiyodilolepiatamo wiya ikalaema: ⁵Ebema: modobola la: bilibilinomate gabamaniatamo na:tudila:onala:, mabu la:imano tepo magumuno mulo wokite la: eba kunu iyatulamenata, ega:walo diyala, la:le tudila:oa:no iba:godone temeteme tanalo da:belaema.

⁶Me mabuma: la:le gabamaniatamo ta:kese mani nikalamolenakiyala:, mabu iba:te ebe maniamo ibino iyaiya woko bilibilinomo Godoko mabuma: osiyodilolena.^q ⁷Iyo, gabamaniate epo totomu tabo keba kunu kanalenake, modobola la: iba:tamo eba kunu iyaiya ta:kese mani modobolo nikalamenakiyala:, ega:walo modobola la:imano tepo magumuno wokilo la: a:ka:tuwa: la: opamo eba alomolo gabamani wokopi bilibilinomo unamo nowadipalatenakiyala:.

Epo Nilakapolo Malagidilole Tanalo

⁸Ega:walo me tanalo idila. A:imano modoboa: tetelo namutudawa idigodone mani eba lawitalo a:ma:le ebetamo walo ka:kikama:ema: danatia, modobola a:ma: samonomamo na:ka:wiye, ebene a:ma:le ebako gabodo mani walo akolawa:la:. Wiyasiya numa:la:, la: nanitabokobi midipino iyaiya modoboa: tanalo magumulo, idite iditamo, idite iditamo nilakapolo gito dikameteua:wenakoma, talena puliyala. Nanitabola, lumagi idino modoboa: tetelo a:ma:le ebe nilakapoimilo gito dowaluba:emene, ebako nilakapo kimalagidilo tanalodo a:ma: Godokono Totomu Tabono tanalo bilibilinomamo ka:tuduwatama:ta.^r ⁹Numa:, Godokono Totomu Tabo bilibilinomate me kapiya totomu magumulo ba:pola:na, me kawo totomu ma kunula, “A:ma: a:ka:tuwa: a:ma: demalagidilawena, modobola a:ma:le eba kunu a:ma: niyakabolo dokolina ebe lumagi nilakapolo nemalagidilona.” Ebema: lumagite me kawo totomu tabo kapiya kodakodalo eba atila:nalo, totomu tabo epetapi wakalami gabote ebegodolo a:kitanamene, iyo, ebete dubu idino

^p 13:3 1Pit 2:13-14   ^q 13:6-7 Mat 22:21   ^r 13:8 Mat 22:39-40; Ya:i 2:8

kamiyale pilolo a:kelaemene, ega:walo lumagi idi gito akanakapuimene, ega:walo inamabu idi pilolo a:kelaemene, ega:walo lumagi idino inamabu uwatema: ubi a:kiyatimene.^s ¹⁰ Nanitabola, nilakapo kimalagidilo tanalote lumagigodolo eba itanalo, ebete kuba osiyodilo magumulo idawatamo temeteme kikamenakoa:, me mabuma: kebe lumagite epetapi nilakapolo malagidilole totomuamo nanitabonomolo da:tuduwatanako, ebete ebe tanalodo atumu Godokono totomu tabo epetapi bilibilinomamo a:ka:tuduwatanako.^t

Alo Magumulo Ilukuli Tanalo

¹¹ Nale me iyaiya tanalo la: analemata, mabu na ubila la: me teteno tanalo ma kunu niyatawala:, tete nanitabonomolo a:pe la:le u lao tanalone kemaimiaema:, mabu a nanitabokobi midipino igilo mula: tetete netatali. Numa:la:, dopamo ale aimano nanitabokobi midi tanalo Ya:sutamo diyatiyama:, ebe tetelo aimano igilo mula: tanalono maiga tete muludopolo itanami, wiyasiya me tetelo tatalinomoma: edi.^u ¹² Iyo, egela walo tete eba tatalilo idoko teteno ilibubute nolopoligo, ebema: modobola ale idoko teteno kuba osiyodilole tanalo iyabaiamo alomote, ale alo teteno gowela tanalo kosiyodiloma: modobo inamabu ka:pupulimalema:.^y ¹³ Ebema: ale egelano alo magumulo eba ilukulinalo, epetapiate aimano wadewade osiyodilole tanalo kapiya bulamenakoma:na:. Ma kunu a nanitabokobi midipiagodolo kuba ilipo soliyomu osiyodilo tanalo ega:walo gamoda nio tanalo, buwelemele pilo tanalo ega:walo iba:tamo ilipo tabo gela tanalo, gowelao tanalo ega:walo dowa tanalo, ebe kuba tanalo bilibilinomate agodolo akopola:nala:.^w ¹⁴ Ebema: modobola la:imano kateneno ubi tanalamo tudila:o tanalote eba olopoligolamelo, la:le wiyasiya Kawodawa Ya:su Kelisokono wadewade kaliku na:pupula:la:.^x

Lumagi Idite Ebena Nanitabokobi Midi Tanalone Tanalo Idi Dosiyo dilomene, A:ma: Ebe Tanalo Kubama: Akogeala:

14 ¹ La: nanitabokobi midipi magumulo potele elawoa:noma: deda:na, modobola a:ma:le ebe nilakapo kimalagidilamo nelawiye, ebene ebete ebena nanitabokobi midi tanalone kebe iyaiya tanalo kosiyodilolenakole, a:ma:le ebe tanaloma: eba:go akoapaminatua:la:.^y ² Ebema: numa:la:, nanitabokobi midi dawa idite ebena nanitabokobi midi magumulo elawoma: deda:na, ebete olowame baiamo tote, piyate ida:da:li amamateleno katene inamabu dapalomonaka, ebete ebako inamabu laema: talenama: kegena:. Wiyasiya idawate ebena nanitabokobi

^s 13:9 Maimi 20:13-15,17; Totomu 5:17-19,21   ^t 13:10 1Kol 13:4-7   ^u 13:11 Epe 5:14; 1Tes 5:6-7
^v 13:12 1Yon 2:8   ^w 13:13 Luk 21:34; Epe 5:18   ^x 13:14 Epe 5:11   ^y 14:1 Lom 15:7

midi magumulo elawoa:dopoma: eba eda:nalo, olowame baine pali inamabunomo uwatenako mabu ebe inamabu ida:da:li amamalateleno inamabua:.^z ³Ebema: dopo lumagite inamabu bilibilinomo nao talena:noma: eba genalo, wiyasiya ebena nanitabokobi midi ekawite inamabu idi nama: talenama: degemene, ebete ebe tanaloma: ebena ekawino woki kubama: akogeala: Ega:walo potele inamabu idi nama: talenama: degemene, ebete talena:noma: gedawano osiyodilo tanalo atumu kubama: akogeala:, mabu Godote ebe nilakapo kimalagidilamo iyalo elawiya.^a ⁴Eiye! Mabu keleka: a:ma:le Godokono wokodawa idino tanalo danagiyamidama:wenaka? Ebe lumagino woko Namutudawate a:ka:tuwa: ebena tanalo eba anagiyamidamelo wadenoma: da:begemene o kubama: da:begemene, wiyasiya a:ma:lea:! Numa:, Kawodawa Godokono elawo modobola ebe wokodawatamo walubi tanalo iyatima:, ebema: nanitabola, ebete ebena nanitabokobi midi magumulo a:kegamene, wiyasiya ebete kodakodalo kutitamene.^b

⁵Ega:walo me tanalo idila. Nanitabokobi mididawa idite Godoko amamatema: kapiya egela kawonomamo malagidilonako, ebema: ebete ebe egela talenama: eba genalo epatamo talena ebo iyatinako, iba:te ebe egelalo ibino iyaiya woko osiyodilole tanalo ega:walo kalakala tanalo kosiyodilolema:. Wiyasiya lumagi idite Godoko amamatema: egela bilibilinomo modoboma: eba genalo kapiya egela idi iyanomo talena egelama: ka:midina:. Ebema: me tanaloma: la:imano sosi epono iyaiya wokite da:pola:larena, la: magumulo idite idawano wokino tanalamo gito akotuduwatala:. Ao, modobola la: bilibilinomate ma kunu nosiyodiliyala:, lumagi idino nanitabokobi midi tanalote ebena tepo magumulo keba kunu kiyatuminale, ebe a:ka:tuwa: ebe woki kodakodalo lawete aimano Kawodawa kowalagonama: eba kunu nokolinamene.^c ⁶Iyo, numa:la:, la: magumulo potele egela idi kawoma: degena, ebete lumagi idino tanalo malagidilola:no aimano Kawodawa kapiya adipatema: ebe egela talenama: midinako. Ega:walo potele olowame bailo katene lawete denanako, ebete atumu aimano Kawodawa kapiya malagidilole osiyodilonako, mabu ebete ebe nao inamabuma: Godotamo kalakala tabo adipatenako. Ega:walo potele ebe katene nao talenama: degena, ebete atumu aimano Kawodawa kapiya malagidilole nao inamabu epetapino tanaloma: kalakala tabo ebetamo eba adipatelo, wiyasiya ebe katene inamabu iyabaiamo gito iyatinako. ⁷⁻⁸Ebema: la: me kawo tanalo nemalagidilala:, a nanitabokobi midipiate me opolo eba ilukulinalo, a a:ka:tuwa: a kekalakalaaema: aimano iyaiya ubi tanalo osiyodilole modoboa:, mabu a aimano Kawodawa kowalagonama: bilukulinama:. Ebema: ale aimano nanitabokobi midi mabuma: da:elaoma:, ebe tanalo atumu aimano

^z 14:2 W Mabu 9:3-4   ^a 14:3 Kol 2:16   ^b 14:4 Ma:t 7:1; Ya:i 4:11-12   ^c 14:5 Gal 4:10-11

ubi gabodo a:kosiyodiloma:, ale aimano Kawodawa kowalogonama: ka:elaomalema:. Ebema: ale dilukulinama: o ale da:elaoma: ebe tanalo kawo tanaloo:. Kawo tanalo ebe ale Kawodawano epoma: deda:onama: ebe tanalola.^d

⁹Nanitabola, Kelisote ebe mabuma: a:e magumune walo igilamo a:kemaigiya, dopamo da:elaiya ega:walo me tetelo igilolo dilukuliona ebe epo bilibilinomono Kawodawama: keda:nama:. ¹⁰Ebema: mabu keleka: a:ma:le a:imano nanitabokobi midi ekawino tanalo danagiyamidama:wenaka? Ega:walo beda: mabuma: a:ma:le ebene tepo magumuno woki kubama: degeawena? Numa:, a bilibilinomate Godokono ololo apulo eba lamota:onaloo ebe kapiyate aimano tanalo ebo kanagilameleaemene.^e ¹¹Ebe mabuma: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu itana,

“Na ebe uwomua: tetelo dokolinamo ebe Kawodawala,
ebema: na nani tabonomo gemo,
epo bilibilinomate pupamo eba pilukulilo
na ebo kapamamanatenema:na:.

Iyo, na nani Godoma: deda:namo,
ibi bilibilinomate ebe tanalo ibino tabamo kapawokalima:na:.”^f

¹²Ebema: me tanalo ebe kawo tanalomola, Godoko kapiyate a bilibilinomono tanalo eba anagilameleamelo, ale aimano iyaiya kuba osiyodilole wiya uwatelo ebe odiyoboma: ale tabo idi gelama: a:ka:modoboma:.

**A:ma: Nanitabokobi Midi Ekawi Idino Agowa
Ukamidadawama: Akoeda:la:**

¹³Ebema: modobola a nanitabokobi midipi magumulo idite idino tanalo anagiyamidame tanalote nolopoligoaemene. La: wiyasiya me tanalo nemalagidiliyala:, la: magumulo idite ebene nanitabokobi midi ekawino agowa ukamidadawama: akoeda:la: ebete gakapoma:. ¹⁴Nanitabola, na Kawodawa Ya:suko magumulo eba okolinalo me wokite nagodolo kawonomoma: eda:na, nao inamabu bilibilinomo magumulo Godote inamabu kapiya idi talenama: kegena:, wiyasiya kebe tetelo lumagite ebene nanitabokobi midi tanalone inamabu idi talenama: degemene, ebe tetelo ebe inamabute ebetamo daleyama: keda:mene.^g ¹⁵Ebema: a:imano nanitabokobi midi ekawite kebe inamabu talenama: degena, a:ma:le ebe inamabu eba nitalo ebene woki da:kubaimene, a:ma:le ebe tanalo nilakapo kimalagidilamo kosiyodilawita:. Eiye! A:ma: bae nao magumulo ekawino agowa ukamidadawama: akoeda:la:, mabu Kelisote

^d 14:7-8 Gal 2:20   ^e 14:10 2Kol 5:10   ^f 14:11 Ais 45:23; Pil 2:10-11   ^g 14:14 Ali 10:15; Tai 1:15

ebe lumagi mabuma: atumu a:ka:iya!^h 16 Ebema: a:imano nanitabokobi midi tanalone kebe tanalo osiyodiloma: modoboma: degeawena, a:ma: ebe tanalo eba osiyodilutalo lumagi idino agowa dukamidama:emene, ebe tanalo modoboa:. Mabu keleka: a:ma:le tanalo idi a:imano tuputupu wokilo eba osiyodilutalo, epetapiate ebe tanaloma: kubama: degelita? 17 Numa:, Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalono magumu ebe nao tanaloma: ega:walo nio tanaloma:!. Ao, ebena Uliyanate nanitabokobi midipiatamo dikalamena, ebe tuputupulo okoli tanalo ega:walo milo tanalo ega:walo kalakala tanalo, ebe iyaiya tanalo ebe ebena Kawo Elawodawano tanalono magumula. 18 Ebema: lumagi idite eba kunu Kelisotamo woko eba osiyodilonalo ebena nanitabokobi midi ekawino agowa ukamidamea:no, Godote ebetamo nanitabolo kekalakalamene ega:walo epate atumu ebetamo kekalakaloma:na.

19 Me mabuma: modobola ale aimano woki kawonomamo milo gabo kapiya bowaloma:tanama:, eba kunu idite idi kowalubi, idite idi kowalubi, ale nanitabokobi midi magumulo kapepeoma:.ⁱ 20 Ebema: Godote kebe wade woko lumagi idi magumulo dosiyodilona, a:ma:le a:imano bae nao tanaloma: ebe woko akokubaima:la:. Nao inamabu bilibilinomo talena:nola, wiyasiya a:ma: inamabu idi eba nitalo nanitabokobi midi dawano agowa ukamidadawama: deda:emene, Godote ebe tanaloma: kubama: kegemene.^j 21 Wiyasiya kebe tetelo osiyodilo tanalo idima: talena nanitabolo itana:no, ebena a:ma:le a:imano nanitabokobi midi ekawi eba malagidilolo a:ma: a:ka:tuwa: a:ma:tamo talena diyata:wenakomene, Godokono umi magumulo a:ma:le wade tanalonomo bosiyodilonakoma:ta, mabu a:imano tanaloma: ekawite ida:da:li amamateleno katene nao tanalodo o elawo da:imi obo ni tanalodo o ebako iyaiya osiyodilole tanalo idido agowa a:kukamidamene.

22 Ebema: ebako iyaiya osiyodilole magumulo Godote a:imano nanitabokobi midi tanalodo tanalo idino talena: tanalo a:ma: diyatunitana, modobola a:ma: ebe tepo magumuno woki epetapiatamo akoawokalima:la:. Numa:, kebe lumagite ebena nanitabokobi midi tanalone ma kunu diyatawana, ebena osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo ebete Godokono da:peso talena idi kapiya kadikamidalena:, ebema: ebete nekalakalamene! 23 Wiyasiya ebete ebena tepo magumulo inamabu idi nama: talenama: eba genalo gito denamene, kuba wiya ebetamo ka:pemene mabu Godote ebetamo dikamiya, ebete ebe tepo magumuno nanitabokobi midi tanaloma: ka:tuduwata:. Nanitabola, lumagite ebena tepo magumuno nanitabokobi midi tanaloma: tuduwata:noma: eba editalo tanalo idi dosiyodilomene, Godokono umi magumulo ebe tanalote ele gabo odidi tanaloma: keda:mene.

^h 14:15 1Kol 8:11-13   ⁱ 14:19 Lom 12:18; 15:2   ^j 14:20 1Kol 8:13

**La:le Epetapi Malagidilolea:no La: A:ka:tuwa:
La:imano Tanalo Kapiya Akomalagidilolenala:**

15 ¹Ebema: nanitabokobi midipi magumulo a piyate elawoelawopima: deda:onama:, modobola ale aimano elawoelawoa: nanitabokobi midipi ekaki eba walubililo, iba:te kodakodalo kelamota:onama: a a:ka:tuwa: aimano tanalo kapiya a:kemalagidilolenama:. ²Iyo, a bilibilinomo magumulo idite ebene osiyodilole magumulo ebene ekawi wadenomamo eba walubilo ebe nekalakalaimene, ebete ebene nanitabokobi midipi magumulo wadenomamo kapema:.^k ³Numa:la:, Kelisote eba kunu wagenlenaki, iyo, ebene osiyodilole magumulo ebe a:ka:tuwa: ebene tanalo kapiya kemalagidilonamia:, ebema: ebete Godokono Bukalo ebene tanalo iyalo ma kunu awokalimiya, “Godo, epate kebe tanalamo a:ma: kemalogotanaka, nale a:ma:tamo tuduwata magumulo ebe atu tanalate natamo na:kemaimiona.”^l ⁴Nanitabola, Godote ebene Bukamo kebe iyaiya tabo dopamo dakuloliya, ebe tabono tanalo bilibilinomate a iyatuaema: pola:na, iyo, ale ebene Buka apuapuno tabone walubi elawo lawete temeteme magumulo kodakodalo eba lamota:onalo, aimano nanitabo kalakala tetete ka:pema: olowiolo makopelenama:.”^m

⁵Ebema: potele ebene nanitabokobi midipiatamo kodakodalo lamota:ona tanalo ega:walo walubi elawo tanalo dikalamena, modobola ebe Kawodawa Godote la: nowalubilima:ta, la:le Ya:su Kelisoko eba waloma:talo woki kapiyama: keda:wenama:. ⁶Me gabodo la: bilibilinomate la:imano tabo madodo kapiyama: eba midilo, aimano Kawodawa Ya:su Kelisokono Nabiwi Godoko ebo kemoiomamota.

Yua:piate Godoko Moio Tanalo

⁷Ebema: epetapiate la:imano tuputupu ilukuli tanaloma: Godoko kemoioma:, modobola la: magumulo idite idi nilakapo kimalagidilamo nelawenakiyala:, Kelisote la: nilakapolo keba kunu kuwatetiayala eba kunu.ⁿ ⁸Nale la: analemata, Kelisote a Yu epatamo wiya: wokodawamu piya, Godote aimano ewoni nabiatamo kebe nani tabo dopamo ka:kiyawaonakile ebe tanalate ebene osiyodilole magumulo nanitabonomolo kapawokalaoma:. Ega:walo Kelisote Godokono nanitabo tanalo eba kunu eba pawokalimilo,^o ⁹ebe tanalodo ebete la: Yua:piatamo atumu gabo a:posiyodiliya la:le Godokono nilakapo tanaloma: ebe kemoiawenakoma:. Ebe tanalo awokalima: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu itana,

^k 15:2 1Kol 10:24,33   ^l 15:3 Oale 69:9   ^m 15:4 2Tim 3:16   ⁿ 15:7 Lom 14:1
^o 15:8 Ma:t 15:24

“O Godo, nale Yua:pi magumulo eba utitalo,
naimano kalakala tabo a:ma:tamo ebema: adipatenakomo,
iyo, ibi magumulo nale a:ma: amamate oale alapionakomo.”^p

¹⁰Ega:walo Godokono Bukalo tabo idite na:kegena,

“La: Yua:piala,
modobola la:le nanitabokobi midipi epetapiago kawonomamo
nekalakalaonala!”^q

¹¹Ega:walo Godokono Bukano tabo idite ma kunu kitana,

“La: Yua:piala, Kawodawa Godoko nemoiala,
iyo, iyaiya opo epo bilibilinomate ebe amamate oale
nalapioma:na!”^r

¹²Ega:walo tete idilo Aisayate Godokono Bukamo tabo ma kunu
akuloliya,

“Da:ibidikono nabiwi Yesiko,
ebeno walone gudi magumune Kawodawa idite kapawokalamene.
Ebene Yua:piate ebena ubi tanalamo ka:tudila:onama,
Godote ebe ebena Kawo Elawodawano gobebobamo kiyatimene,
ebema: iba:te ibino igilo mula: tanalo ebegodone laema:
ebeno pe tanaloma: olowiolo bilukulionama:na.”^s

¹³Nanitabola, Godote elawo nanitabokobi midipiatamo ikalamiya
iba:te ibino igilo mula: tanalo nanitabolo laema: olowiolo kilukulionama:
Ebema: modobola ebete la: Yua:pino nanitabokobi midi tanalodo
la:imano tepo magumu kawo kalakala tanalamo ega:walo milo tanalamo
netabokailaemene, ebena la:le ebena Uliyanano elawamo olowiolo okoli
tanalo magumulo kawonomamo kapepeomamota.

Polote Iyaiya Tabo Epetapi Tolea:no Loma Epo Da:kiyawaolamiya Ebe Tanalono Mabu

¹⁴Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, niyaniyata. Naimano
tepo magumulo niyatawanamo la:godolo wadewade osiyodilole tanalo
ega:walo kawokawo iyatawa tanalo tabokaonomola, iyo, la: magumulo
idite idi mulo tanalamo iyatuima: modobola. ¹⁵Wiyasiya na me leta
eba osiyodilolo, la:le kebe iyaiya tanalo dopamo kiyatawawiyama nale
tolea: tanalago ebe atu tanalo la: ebe kiyatulaemata, mabu Godote ebena
nilakapo tanalodo na elaweniya, ¹⁶nale Ya:su Kelisokono wokodawama:
eba eda:nalo la: Yua:pino mabuma: ebena woko kosiyodilonama:. Iyo,
Godotamo kalimagono ikameodawa keba kunula:ka: na ebako dawama:
eba eda:nalo, nale Yua:pi kalimagono inamabumu midilite ebetamo ebo
nikameonakomo. Ebema: naimano ubi tanalo ma kunula, Godote ebe

^p 15:9 Ali 3:25; Oale 18:49   ^q 15:10 Totomu 32:43   ^r 15:11 Oale 117:1   ^s 15:12 Ais 11:10;
Awo 5:5

nanitabokobi midipi Yua:pi nagodone kalakalago eba uwatelo, ebenu Uliyanate ibi ebenu talena wokopima: ebo ka:midilimene.^t

¹⁷Ebema: na Ya:su Kelisoko magumulo Godotamo me woko eba osiyodilonalo, ebe mabuma: amamanamo. ¹⁸⁻¹⁹Numa:la:, Kelisote nado kebe wade wokonomo Yua:pi mabuma: kosiyodilonamile, na ebe kapiya tanaloma: tabo tolea:no ka:kiyawaomamo. Ebe woko ebe nale tabo kiyawao tanalamo ega:walo apa:mo osiyodilole tanalamo, iyo, Godokono anoano osiyodilole tanalamo ega:walo ebenu Uliyanano elawo tanalamo dosiyodilonaimo, me ebe wokola. Ega:walo naimano woko ebe nale Yua:pi Godotamo eba magatalelo iba:te ebetamo da:tudila:ona ebe tanalola, ebema: nale Kelisokono Wade Tabo kiyawao tanalago tote Yelusalema kawo duliymolone wagilimite Ilikama mulu opamo gito nemaigimo, iyo, ebe woko kawonomo nale nanitabonomolo opolimo. ²⁰Nanitabola, na ubi kawonomamo ma kunu iyatinaimo, nale Kelisoko iyatawa:piatamo ebenu Wade Tabo ka:na:kiyawaonakoma:, mabu na ubia:nola lumagi idite dopamo dowagilimi ebe woko unamo woko walo ka:nosiyodiloma:.^u ²¹Numa:la:, Godokono Bukalo tabo idite ebe tanalo awokalima: ma kunu itana,

“Dopamo piyate Kawodawano tanalo kiyatawaiya:,
 iba:te ebenu tanalo kuima:na:,
 ega:walo piyate ebenu tabo dopamo kolowiya:,
 iba:te walone tetelo wadenomamo kiyatawaoma:na:.”^v

Polote Loma Kawo Duliymolamo Toma: Ebenu Nopo Dawokalimiya

²²Ebema: nanitabola, dopamo tete bilibilinomo epetapilo nale la:tamo pema: dowagelenakimo, gabote wiyasiya natamo mopilo itananaki.^w ²³⁻²⁴Wiyasiya me tetelo me tatali opo bilibilinomolo woko opoliyalimo, ebema: na ubila nale Spa:ini opamo wokoma: eba petolo gabo tetelo la: pulaema:. Nanitabola, ulama bilibilinomo epetapilo la: mabuma: ubi ma kunu iyatinakimo, ebema: tete tatalila na la:go kalakalago eba pokoliatepalo, modobola la:le na ebo kowalubinimamota nale naimano oli woko baiamo ka:toma:. ²⁵Me tetenomolo nale wiyasiya la:tamo pea:no dopamo Yelusalema kawo duliymolamo ka:tomamo, Godokono epate ebolo dilukuliona ibi ka:nowalubilima:.^x ²⁶Mabu Ma:sadoniya opo ega:walo Guliki opolo dilukuliona, ebe sosi epate ibino ubilo nilakapo eba awokalimilo mani ebo alomiya, Godokono epate Yelusalemalo dilukuliona ibino nigologolopi kowalubilima:.^y ²⁷Nanitabola, iba:te Yu epono nigologolo epo epetapi kowalubilima: ibino ubi tanalo kalakalago diyatiya, ebe tanalo ebe modobo wokila. Iyo, dopamo Yu epate Yua:pino

^t 15:16 Lom 1:5; 11:13   ^u 15:20 2Kol 10:15-16   ^v 15:21 Ais 52:15   ^w 15:22 Lom 1:13

^x 15:25-26 1Kol 16:1-4   ^y 15:26 1Kol 16:1; 2Kol 8:1; 9:2,12; Ali 24:17

igilo mula:le mabuma: iba:tamo Godokono tepo magumuno wadewade tanalo wiya:no gito ikalamiya, ebema: modobola me tetelo Yua:piate ibino nilakapo maniamo ega:walo inamabuamo Yu epo gito nowalubilima:na.^z

²⁸⁻²⁹Ebema: naimano tanalo ma kunula. Yua:piate nilakapolo dalomoiya, nale ebe mani kawodopo Yelusalema duliyoumolo epatamo eba pikalamelo, ebe walubi woko iba:tamo popoliyate nale Spa:ini mulu opamo to ebo kowagilimamo. Ebene gabo tetelo nale la:tamo da:pemaigamo, na iyatawala nale la:go eba pokoliatepalo, Kelisote nado ebena iyaiya kalakala tanalamo la: ebo ketabokailamolema:ta.^a

³⁰Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, nale Godokono Uliyanano nilakapo tanalamo la: aimana Kawodawa Ya:su Kelisoko magumulo ma kunu toweolaemata, nale naimano tanaloma: Godotamo keba kunu ka:towetoweonakomo, modobola la:le nago kapimiya atumu na elawonomamo nadipanateniyala:.^b ³¹Ebene nale Yudiya opamo da:tomo, modobola la:imano towetowe tabono walubi tanalodo Godote na ebolo na:ga:lunatenemene nanitabokobi midia:piate na kubainamekapoma:, ega:walo ebena epate Yelusalemalo dilukuliona, nale nanitabokobi midipi epetapino nilakapo mani iba:tamo da:nikalaemo, ebete ebe tanalodo ibino kalakala kawokobi na:midililaemene. ³²Ebema: nanitabola, Godote ubi diyatimene, na ebe tanalone la:tamo kawo kalakalago pete naimano uliyana apulo nale la:godolo wade ela kapamiatepamamo.

³³Epatamo milo dikalamena, modobola ebe Godote la: bilibilinomagodolo nokolinamene. Me tabo ebe nanitabonomola, taula.

Polote Leta Uwomu Apulo Iyaiya Nilakapo Tabo Ebena Namutupiatamo Da:kiyawaiya

16 ¹Ebema: a nanitabokobi midipino naniko Pibikono tanaloma: na Polote la: analemata, ebe Senekiliya duliyoumolono sosi watowatopi magumulo wade walubi kamiyale idima: eda:na. ²Ebete la:tamo da:pemaigamene, modobola la:le Kawodawano mailamo ebe kalakalago eba lawelo, modoboa: tanalo idi ebegodolo duma:ema ebetamo gito nikamiyala:, mabu Godokono epate ebako osiyodilo tanalodo ebena wadewade ga:limapi gudima: eda:ona. Nanitabola, dopamo tete bilibilinomo epetapilo na ega:walo epo epetapi bilibilinomo ebete a wadenomamo walubinaki.

³Ega:walo nale Pilisilako Akuilako iba:tamo nilakapo tabo palibomo, nanitabola, iba:te Ya:su Kelisoko magumulo nago wade woko osiyodilonaka.^c ⁴Iyo, tete idilo iba:te na mabuma: ibino igilo atutulatelema: negeliya ebe tanalo kawo tanaloo:, ebema: ibino katene

^z 15:27 1Kol 9:11   ^a 15:28-29 Lom 1:11   ^b 15:30 2Kol 1:11; Kol 4:3; 2Tes 3:1

^c 16:3 Ali 18:2

apa:mo tatalila a:elama:, ebe mabuma: na ega:walo Yua:pino sosi epo bilibilinomate iba:tamo nekalakalaonama:. ⁵Ega:walo kebe nanitabokobi midipiate ibino motolo daladabutinaka, naimano nilakapo tabo iba:tamo atumu nakapalibomo.

Ega:walo naimano wade lumaginomo Epinitasitamo nilakapo tabo kapalibomo, ebe A:isiya opo kawonomolo Kelisoko nanitabokobi midipi magumulo dopo lumagima: ediya.

⁶Ega:walo naimano nilakapo tabo Ma:litamo nakapalibomo, ebe la: mabuma: woko elawonomamo dosiyodilonami ebe kamiyalela.

⁷Ega:walo naimano Yu epo netewa dubu A:ndolonaikasiko ega:walo kamiyale idi Yuniyasiko, iba:tamo naimano nilakapo tabo atumu nakapalibomo. Iba:te Ya:sukono alibolepi magumulo kawokawopima: eda:ona, nanitabola, iba:te dopamo nago idoko motolo ilukulinamiya, ega:walo nale Kelisoko nanitabokobi midia:no iba:te dopamo ebetamo olobiliya.

⁸Ega:walo A:mapiliyatasitamo naimano nilakapo tabo kapalibomo, ebete aimano Kawodawa magumulo naimano wade namutudawama: eda:na.

⁹Ega:walo naimano nilakapo tabo Ebanasitamo nakapalibomo, ebe Kelisoko magumulo ago woko bosiyodilona, ebene naimano wade lumagi idi Sta:ikisiko ebete atumu naimano nilakapo tabo olowite nelaemene.

¹⁰Ega:walo Apilisitamo naimano nilakapo tabo kapalibomo, ebete ebene Kelisoko waloma:ta tanalo tolea:no iyalo awokaliminomo awokalimiya.

Ega:walo Alistabulasikono moto gu epatamo naimano nilakapo tabo atumu nakapalibomo.

¹¹Ega:walo naimano Yu lumagi idi Elodiyanatamo naimano nilakapo tabo kapalibomo.

Ega:walo Nasisasikono moto gu epo magumulo piyate Kawodawa Kelisoko nanitabokobi midipima: deda:ona, nale naimano nilakapo tabo iba:tamo atumu nakapalibomo.

¹²Ega:walo Taipinako Taiposako iba:tamo naimano nilakapo tabo kapalibomo, me kamiyala:te Kawodawatamo woko wadenomamo osiyodilona.

Ega:walo nale naimano wade lumaginomo Pesisitamo naimano nilakapo tabo atumu nakapalibomo, ebe Kawodawatamo woko elawonomamo dosiyodilonami ebe kamiyale idila.

¹³Ega:walo Lupasitamo naimano nilakapo tabo kapalibomo, ebete Kawodawatamo woko elawamo eba osiyodilonalo wade mailonomo ebo lawiya, ega:walo ebene menokote atumu naimano nilakapo tabo olowite nelaemene, mabu ebete na ebene gudu idima: midiniya.^d

---

^d 16:13 Mak 15:21

¹⁴Ebene Asinikitasiko ega:walo Pelegoniko, Emisiko ega:walo Patobasiko, ega:walo dubu idi Emasiko, ibi ega:walo iba:go dilukulina nale ebe nanitabokobi midipi bilibilinomatamo atumu naimano nilakapo tabo kapalibomo.

¹⁵Ebene Pologasiko ega:walo Yuliyako, Neliyasiko ega:walo ebenu ekawi buwele, iyo, Olimapasiko atumu ega:walo Godokono epo epetapi bilibilinomate iba:go dilukulina, iba:tamo nale naimano nilakapo tabo kapalibomo.

¹⁶Ebene la: daladabuta:ema, modobola la: bilibilinomo epetapiate epetapino koto uwateuilo na:wiyamidauiyala:. Nanitabola, iyaiya sosi epo epetapi bilibilinomate ibino nilakapo tabo la:tamo palibola:.^e

Polote Ebenu Iyaiya Uwomu Iyatulame Tanalo Da:kiyawaiya

¹⁷Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, nale la: kawonomamo analemata, la: nanisiwale! Piyate nanitabokobi midipi magumulo anagiyamida tanalo eba osiyodilolelo epetapino nanitabokobi midipi tanalo da:kubailamenaka, la: iba:go kapiyama: akoeda:oala:. Nanitabola, la:le wade wokiago dopamo duwata:wiya, iba:te ebe wadewade iyatulame tanalago gowelaona,^f ¹⁸ebema: piyate ebako kubakuba tanalo dosiyodilolena, iba:te aimano Kawodawa Kelisotamo nani woko osiyodilola:no, ibino kateneno kubakuba ubi tanalo kapiyamo tudila:ona. Ebene piyate kuba osiyodilole iyatawa: gudimu dilukulina, iba:te ebako tuputupupi a:da: elemasigi mulo tanalodo eba walogolenalo ibino tepo magumuno woki ebo kubailamenaka.^g ¹⁹Wiyasiya la:imano tanalo eba kunua:. Iyo, epo epetapi bilibilinomate iyalo olowiya, la:le Kelisokono nani tabamo da:tudila:wenama, ebema: la: mabuma: na kawonomamo kalakalanamo, ega:walo na ubila la: mulo wokido wadewade tanalo kapiya eba malagidilolenalo, kuba osiyodilole iyatawa: gudimu nilukulinala:.^h

²⁰Ebene epatamo milo dikalamena, ebe Godote tete tatalila Saitanako la:imano agowa mabuamo ba:idilote, la:le ebe agowamo ebo ka:mikitamamota. Modobola Kawodawa Ya:sukono nilakapo tanalote la:godolo nitanamene.ⁱ

²¹Ebene nago woko kapimiya dosiyodilona, ebe wadedawa Timotite naimano Yu namutupi epetapiago Lusiyasiko ega:walo Ya:isoniko ega:walo Sosipatako, iba:te ibino nilakapo tabo la:tamo paliba:.^j

²²Ega:walo me tanalo idila. Na Tetiyasite Poloko mabuma: me leta tabo akulolemo, ma kunu nale aimano Kawodawano mailamo naimano nilakapo tabo atumu la:tamo nakapalibomo.

^e 16:16 1Kol 16:20; 1Pit 5:14   ^f 16:17 Ma:t 7:15; Tai 3:10   ^g 16:18 Pil 3:19; 2Pit 2:3

^h 16:19 Lom 1:8; 1Kol 14:20   ⁱ 16:20 W Mabu 3:15   ^j 16:21 Ali 16:1-2; 19:22; 20:4

²³Ega:walo Ga:iyasite ebena nilakapo tabo kapalibo, ebena motamo sosi epate paladabutinaka, ega:walo na Polote eba:go eba okolinalo ebete na wadenomamo walubinako. Ebena me kawo duliomolono gabamani apulo mani dumina ebe dubu Elastasiko, ebete aimano nanitabokobi midiki ekawi Katasiago, iba:te la:tamo ibino nilakapo tabo atumu nakapaliba.^k

²⁴Modobola aimano Kawodawa Ya:su Kelisokono nilakapo tanalote la:bilibilinomagodolo nitanamene. Me tabo ebe nanitabonomola, taula.^l

Polote Leta Uwomu Apulo Godoko Demoiya

²⁵Ebema: modobola a Godoko kowalogiye! Na Polote Ya:su Kelisoko mabuma: kebe Wade Tabo ka:kiyawaonakomo, Godote modobola ebe wade tanalamo la: nanitabokobi midiki magumulo kodakodailaema. Nanitabola, ebete dopamo tete geyageyanomolo kebe nanitabo tanalo kowaminanamile, me tetelo ebete ebe tanalo eba awokaliminalo na ebema: kiyawaonakomo.^m ²⁶Iyo, Godokono woki awokalimipiate ebena Bukamo dopamo dakulolenakiya, ebe iyaiya tabono tanalone ebena nanitabo tanalote me tetelo nawokalana, ebema: Uwomua: Igilo Godote a ebena wokopi na:totomuatenana, ale ebena nanitabo tanalo me opo epo bilibilinomatamo kanawokalima; iba:te ebe nanitabokobi eba midinalo ebetamo ka:tudila:onama:

²⁷Ebema: Mulodawanomo ebe Godoko kapiyala. Modobola ebete Ya:su Kelisodo amama tanalo lawete, ebena ebe wade tanalote uwomua: tetelo ebegodolo nitanamene! Me naimano tabo uwomula. Taula.

---

^k 16:23 Ali 19:9; 1Kol 1:14 ^l Lom 16:24 buka apuno tabo Polote ebena letamo kakuloliya; wiyasiya ebena leta osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

^m 16:25 Epe 1:9; 3:5,9; Kol 1:26; Lom 1:5